

Landgoed De Berkt

Beheerplan

Luchtfoto van Leon van de Berg in 2018

F.J.J. de Laat

Feb 2022 versie 1

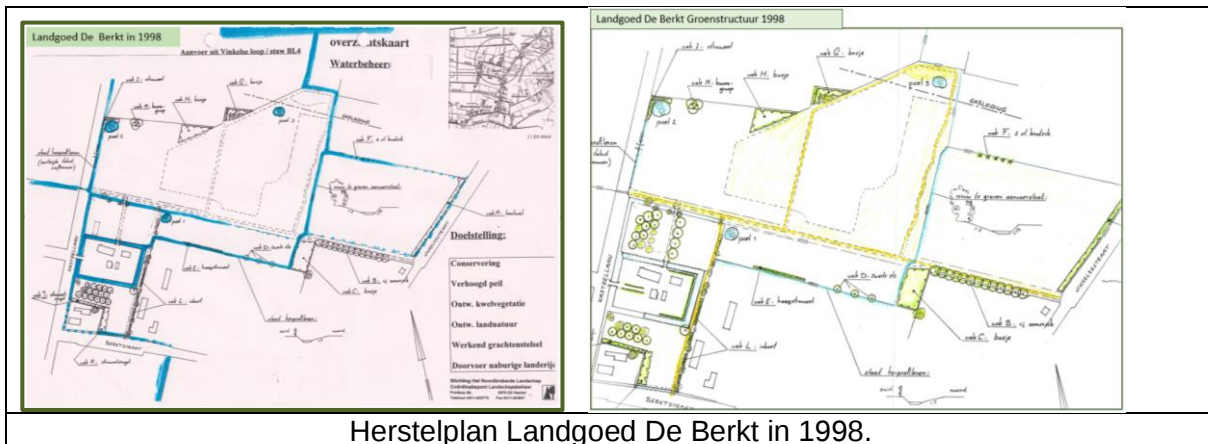
Mei 2022 versie 2.

1. Beheerplan van het nieuwe landgoed in 1998.

Na de overname eind 1997, is een gedeelte van het oorspronkelijke landgoed in ons bezit gekomen en als nieuw landgoed via een herstelplan gereed gemaakt is om gerangschikt te kunnen worden onder de Natuurschoonwet.

De nog aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden waren daarbij de uitgangspunten voor het herstel en beheer van ons gebied.

Het Brabantslandschap, heeft ons destijds ondersteund bij het inrichtingsplan voor de gronden: De grachten rondom de buitenplaats te herstellen om deze in de zomer weer watervoerend te maken via een aanvoerroute vanuit de Vinkelse loop ten noorden van het landgoed.

Voor enkele reguliere maisakkers ter grootte van ca. 5 ha is vanaf 2000, met de uitvoering van ons herstelplan Landgoed De Berkt, ingezet op de omvorming naar agrarisch natuurbeheer. Deze percelen zijn in 2 beheerperioden van 6 jaar door 12 jaar maaien en afvoeren zodanig verschaald dat er een kruidenrijke vegetatie is ontstaan die voldeed aan het vereiste natuurdoeltype.

Een aanvraag tot aanpassing van het natuurgebiedsplan voor deze percelen om over te kunnen stappen van PSAN naar SNL is door de provincie Noord-Brabant in 2008 gehonoreerd om na afloop van 12 jaar agrarisch natuurbeheer, in 2013, functieverandering naar SNL mogelijk te maken.

In het budget van de provincie voor natuurbeheer was in de toenmalige recessie echter geen ruimte meer beschikbaar voor functieverandering. De nieuwe aanvraag in november 2012 voor verlenging van SNL-agrarisch natuurbeheer werd per 13 maart niet goedgekeurd voor deze beheereenheden.

Het gedeelte voor Landschapssubsidie is in deze aanvraag wel goedgekeurd.

In het Landschapsontwikkelingsplan van februari 2012 van de gemeente Bernheze wordt Berkt een bijzonder karakteristiek gebied genoemd om zijn natte ontginning met een nog tamelijk kleinschalig landschap door de vele singel- en wegbeplantingstructuren. Met als bijzonder element Kasteel De Berkt in een historisch landgoed uit omstreeks 1800. in een kleinschalig landschap met karakteristiek en zeer waardevol lanenstelsel, restanten sterrenbos, andere oude beplanting, heggen, houtsingels slingerende wegen en hoge grondwaterstand. Het Landschapsontwikkelingsplan Bernheze moet antwoord geven op de vraag hoe de landschappelijke kwaliteiten kunnen worden behouden en ontwikkeld. En hoe ruimtelijk beleid en ruimtelijke ontwikkelingen daaraan kunnen bijdragen. Dit is de conclusie van de landschapsanalyse en het vertrekpunt voor de visievorming. Opgaven voor het landschapsontwikkelingsplan zijn: Behoud en versterking van bestaande parels en pareltjes van cultuurhistorie en natuur. Ambities om het sterrenbos op landgoed Berkt te herstellen, sluiten hier bij aan. Dat geldt ook voor vergroten van de natuur- en cultuurhistorische waarden op het landgoed door het (dennen)bos om te vormen tot hakhout en middenbos

Certificering

In 2013 zijn wij gecertificeerd natuurbeheerder geworden en hebben daarvoor een kwaliteitshandboek opgesteld om het beheer en de daaruit volgende beheer werkzaamheden volgens het kwaliteitshandboek te plannen en uit te voeren.

Het kwaliteitshandboek omvatte een bijlage, beheerplan voor de periode 2013 -2019 en een werkplan voor de beheerwerkzaamheden uit het beheerplan.

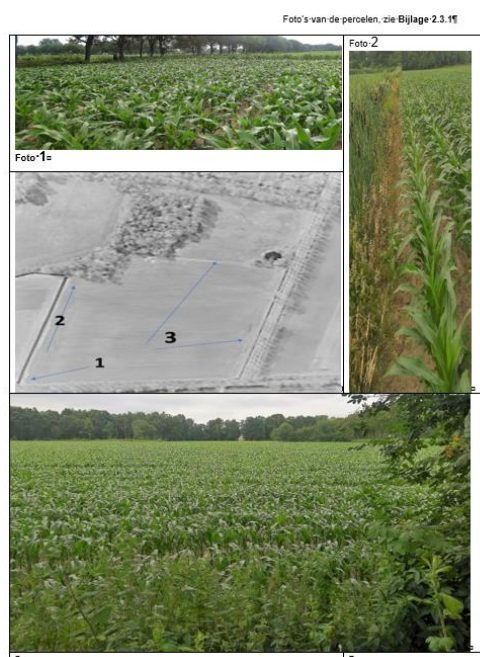
Certificering is een verklaring van de provincie waarmee een natuurbeheerder, of gebiedscoördinator agrarisch natuurbeheer, bepaalde kwaliteitseisen voor beheer, organisatie en administratie garandeert. Hierbij staat vertrouwen in de beheerder centraal. Voor gecertificeerde beheerders zijn de administratieve lasten lager. Zo is de subsidieaanvraag eenvoudiger. Ook is de controlelast beduidend minder, doordat gecertificeerde beheerders geen veldcontroles krijgen. Dat drukt de uitvoeringslasten. Er zijn individuele en groeps certificaten mogelijk. Om voor certificering in aanmerking te komen, moet de aanvrager een Kwaliteitshandboek opstellen gebaseerd op een Programma van Eisen. De Stichting Certificering SNL verstrekt de certificaten en voert audits bij de gecertificeerden.

In 2009 zijn door een studiegroep nieuwe IVN natuurgidsen in opleiding de eerste inventarisaties gedaan op het nieuwe landgoed uit 1998.

2. Visie voor de herinrichting tot Natuur landgoed.

Landgoederen die zijn gerangschikt onder de Natuurschoonwet 1928 bevatten een variatie aan diverse typen bos en/of natuur. Een combinatie van natuurterreinen, bossen of andere houtopstanden maken het karakter van het landgoed. Hierbij hoort een passend beheer. Naast houtopstanden komen kruiden- en faunarijke graslanden voor op ons landgoed. Voorheen waren dit agrarische graslanden en omgevormde reguliere bouwlanden die al dan niet langdurig bemest zijn geweest. Het omvormen van de veelal monotone voedselrijke situatie naar een divers matig voedselrijk tot voedselarm grasland vraagt jaren. Het agrarisch natuurbeheer van maaien en afvoeren zonder bemesting, van 2001 tot 2016, is daarin al de belangrijkste periode geweest.

Een kruiden- en faunarijke grasland dat zich op voormalige landbouwgrond het eerst vormt kenmerkt zich vaak door een ruige grasstructuur van voornamelijk witbol en verspreid voorkomende kruiden van veldzuring en schapenzuring, kruipende en scherpe boterbloemen, witte klaver en rolklavers. In het voorjaar zien we dat paardenbloemen, scherpe boterbloemen en biggenkruid duidelijk aanwezig zijn. In de zomer zien daar op drogere percelen soorten als gewone margriet en knoopkruid bijkomen. Op de wat vochtigere weilanden zien we na jaren overgangen naar reukgrassen en kamgras in de graslanden ontstaan. De uitvoering van het herstelplan vanaf 1998, en de maatregelen daarna, tot op heden, hebben zeker bijgedragen aan een toename van de biodiversiteit in ons gebied.

Door de gemeente zijn herstelwerkzaamheden uitgevoerd in de omgeving. De oude eiken van de zichtas op het huis uit 1800 (huidige Jonkers straat) zijn kort na verkoop van het landgoed in 1966 gekapt en vervangen door aanplant van populieren. Met de ruilverkaveling is de zichtas in het bezit van de gemeente gekomen. Ten tijde van ons herstelplan heeft de gemeente de populieren gerooid en er opnieuw inlandse eiken voor aangeplant waardoor een zeer waardevolle bijdrage is ontstaan.

In 2020 is door vergroting van het landgoed op landbouwgrond nieuwe natuur aangelegd om deze op te nemen in het NNB, het provinciaal **Natuur Netwerk Brabant**.

Dit was mogelijk omdat deze percelen op ons verzoek in 2008 door de provincie zijn aangewezen als planologische natuur, d.w.z. dat in de toekomst deze percelen omgevormd kunnen worden naar natuur.

Het betreft twee akkerbouwpercelen, waar sinds 1970 mais op is geteeld, langs de Kasteellaan in Heesch, ten noorden grenzend aan het bestaande landgoed.

Vergroting van de bestaande natuur met de aanleg van nieuwe natuur is belangrijk voor de natuur op het landgoed. Door het toenemend intensievere grondgebruik rondom ons NNB gebied, is het belangrijk dat planten en diersoorten kunnen overleven en de biodiversiteit kan toenemen. De toename aan lanen en houtwallen betekent een aanzienlijke verrijking voor struweelvogels en dagvlinders en versterken de kleinschalige structuur van het landgoed.

De nieuwe natuur dient te voldoen aan de provinciale eisen zoals die geformuleerd zijn in de “Verordening Ruimte “

Buiten het NNB en zijn er in 1999 aansluitende houtwallen van SBB uit het oude landgoed toegevoegd aan het landgoed.

Ontwerp natuurlandgoed in het Landschapsplan

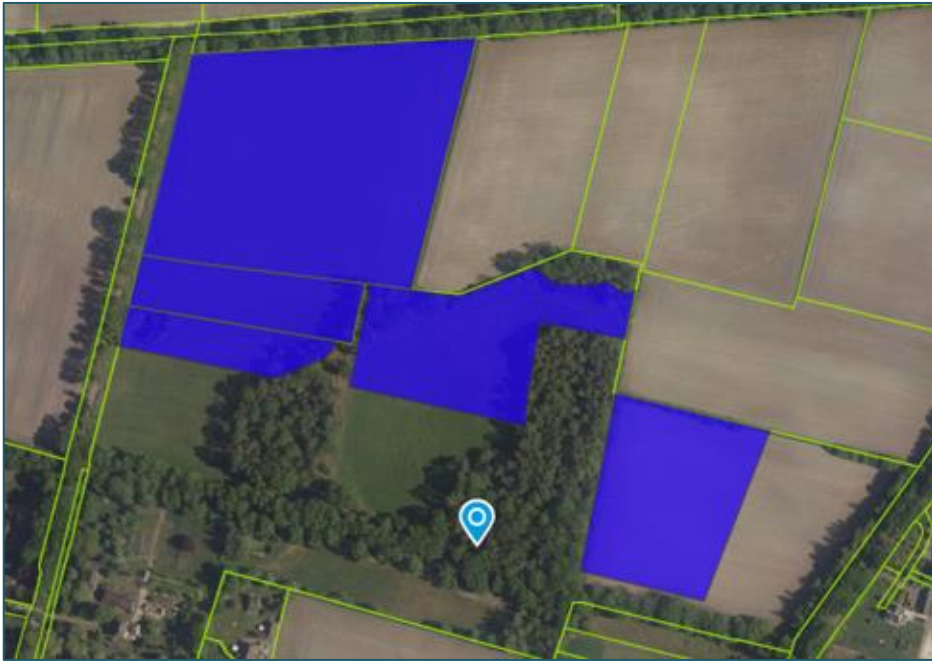
Kenmerkend is het herontwerp van cultuurhistorische zichtlijnen in de vorm van diagonalen en Noord-zuid lijnen naar analogie uit de aanleg van het voormalig Sterrenbos uit begin 1800

Index Natuur en Landschap

De Index Natuur en Landschap van de provincie is het uitgangspunt voor de mogelijke natuurbeheertypen. Het landgoed heeft de doelstelling om de kwaliteit van al haar natuurgebieden in de eerste cyclus van 6 beheerjaren op peil zien te krijgen en daarna vast zien te houden en in de toekomst zien te verbeteren tot ze allen gekwalificeerd zijn als “goed”.

3. Herinrichting tot Natuur landgoed.

Plangebied voor inrichting via het GOB

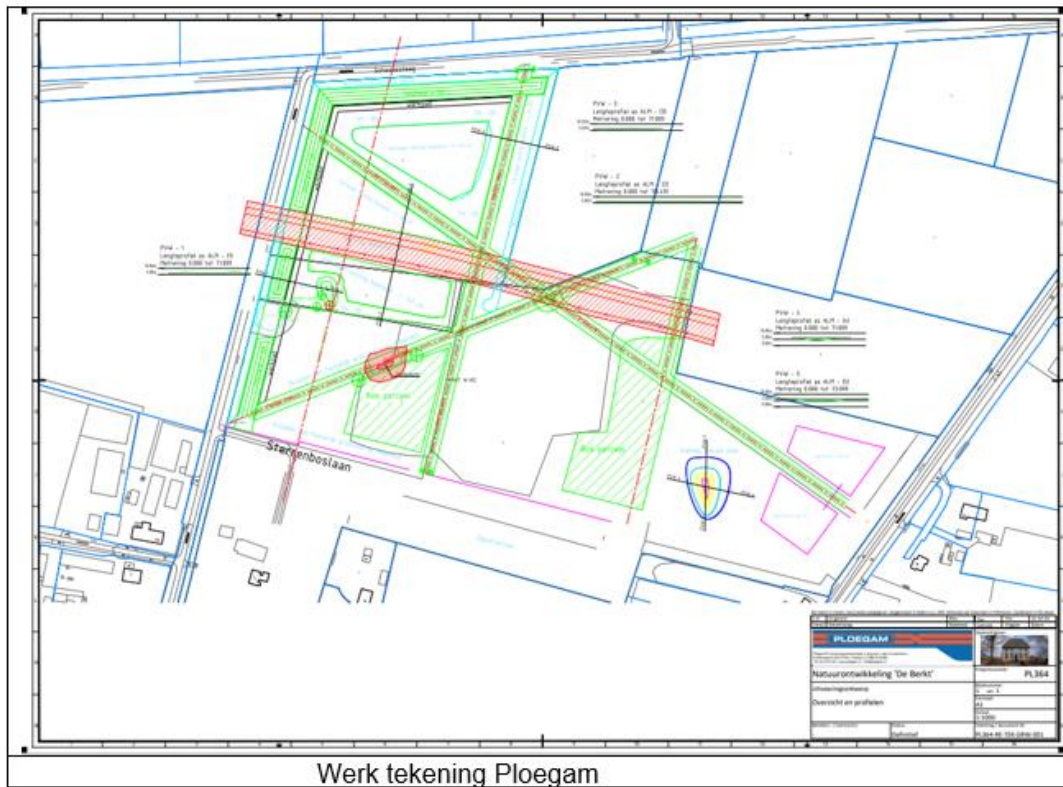

Inrichting volgens het landschapsplan

deelgebied	Natuurdoel	Beleids kader	
1.	Vochtig hooiland	NNB via GOB met landschapselementen	
2.	Kruidenrijk Grasland	NNB via GOB met landschapselementen	
3.	Kruidenrijk Grasland	Landgoederen regeling prov. Brabant	

Aannemer Ploegam heeft op basis van een Acad tekening van het ontwerp het plan in het veld ingemeten en uitgezet voor de uitvoering van het grondwerk.

Natuur Netwerk Brabant

De ingerichte percelen zijn als volgt opgenomen op de beheertypen kaart:

1e partiële wijziging Natuurbeheerplan 2022

Datum 7 december 2021 **Documentnummer** C2286912/4958113

Het gaat om diverse wijzigingen van de beheertypenkaart en/of de ambitiekaart.

Reactie GS:

De wijzigingsverzoeken kunnen gecategoriseerd worden in meerdere typen:

- 1) Het aanpassen van de beheertypenkaart en de ambitiekaart op de kadastrale grenzen. Op de beheertypenkaart zijn beheertypen aanwezig die niet op een perceel aanwezig zijn. Dit veroorzaakt problemen bij het aanvragen van beheersubsidie
- 2) Het aanpassen van de beheertypenkaart en/of de ambitiekaart
- 3) Het omzetten van bostypen

e. In een eerder besluit is Landgoed de Berkt reeds als ingericht op de beheertypenkaart gezet.

Helaas is deze intekening gebaseerd op een oude schets.

Wij herstellen hierbij deze fout en nemen de juiste inrichting op in de beheertypenkaart en de ambitiekaart.

De percelen HEE02 F297 en 813 zijn ingericht als N10.02 Vochtig hooiland.

De bouwvoor is hier afgegraven, waardoor kwelherstel zal optreden en zich hier vochtig hooiland kan ontwikkelen.

De aanwezige bossen met type N16.04 Vochtig bos met productie, worden omgevormd naar een structuurrijk bos.

Het beheertype N15.02 Dennen-, eiken-, beukenbos past hier beter bij.

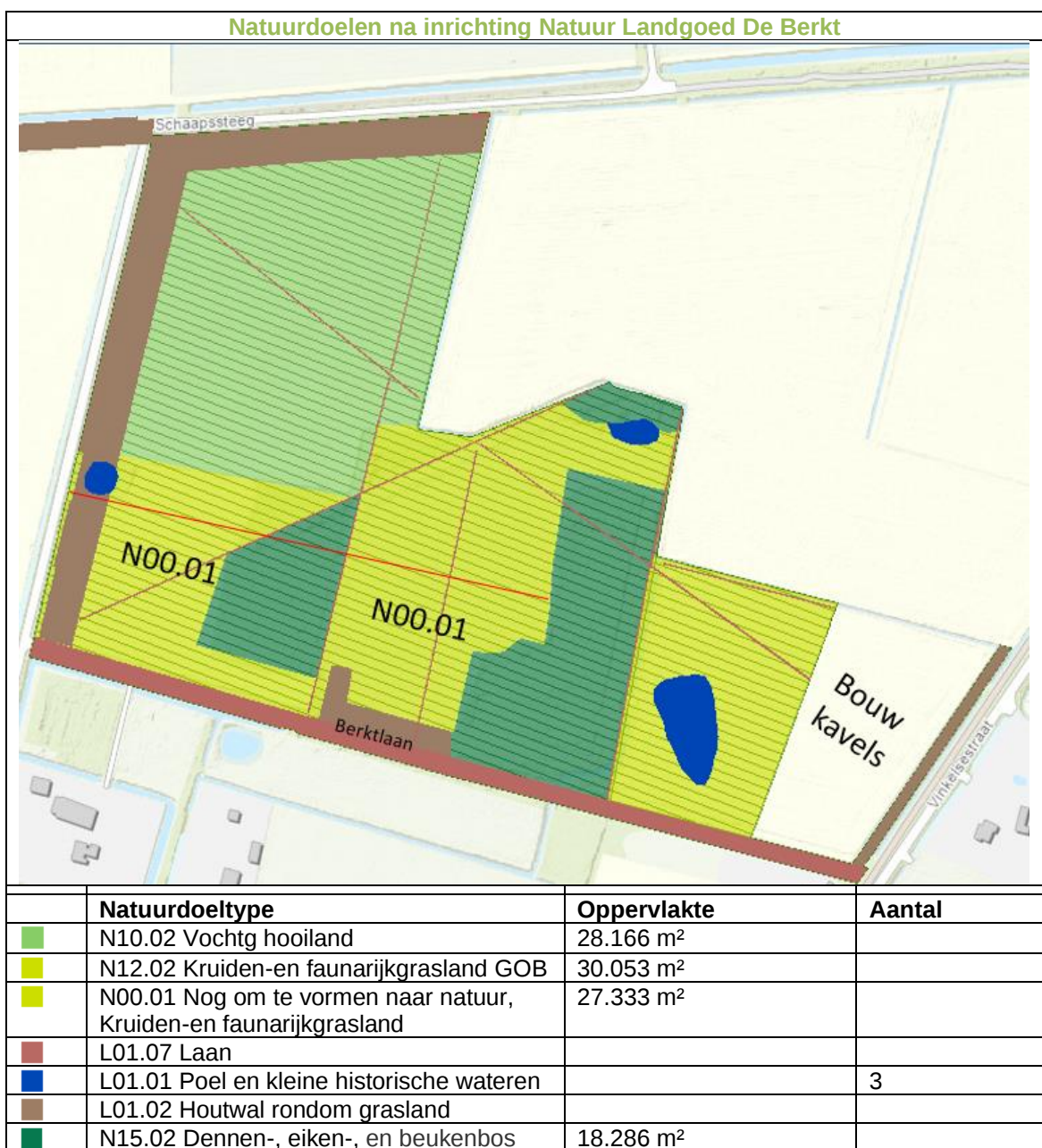
Het gedeelte van perceel F814 dat nu nog als N00.01 Nog om te vormen landbouwgrond naar natuur op de beheertypenkaart staat is ingericht als N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland.

Op het oostelijk deel van perceel F814 is tevens een L01.01 Poel ingericht.

Ook zijn er op de 3 percelen naast de L01.07 Laan die reeds op de kaart staat nog 2 lanen aangelegd.

Deze landschapselementen staan open voor beheersubsidie.

De zuidelijk gelegen graslanden, houtwallen en lanen op perceel F814 vallen onder de regeling nieuwe landgoederen en komen daardoor niet in aanmerking voor beheersubsidie.

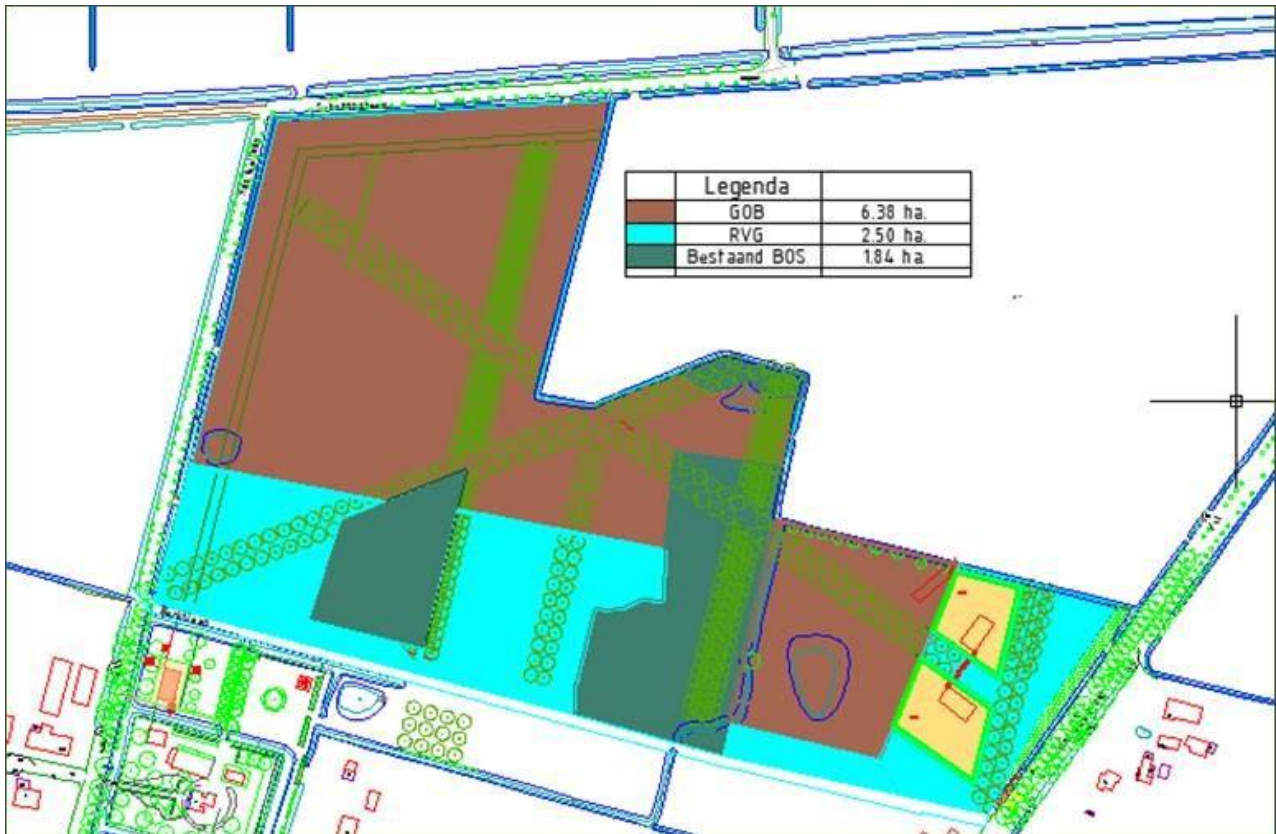
Landgoederen regeling

De percelen onder de rode lijn en het perceel voor de bouw kavels hebben in 2022 nog een agrarische bestemming.

Hiervan is 2,5 ha voorzien voor natuur in de landgoederen regeling om te vormen naar natuur (aangeduid als N00.01), RvG regeling, en ca 0,42 ha voor 2 bouw kavels met rondom Kruiden- en faunarijkgasland omgeven door een te herstellen historische NZ laan van het sterrebos en een houtwal langs de Vinkelsestraat. Het concept bestemmingsplan voor de natuuraanleg en de bouw kavels is eind 2021 door de gemeente Bernheze in procedure gebracht.

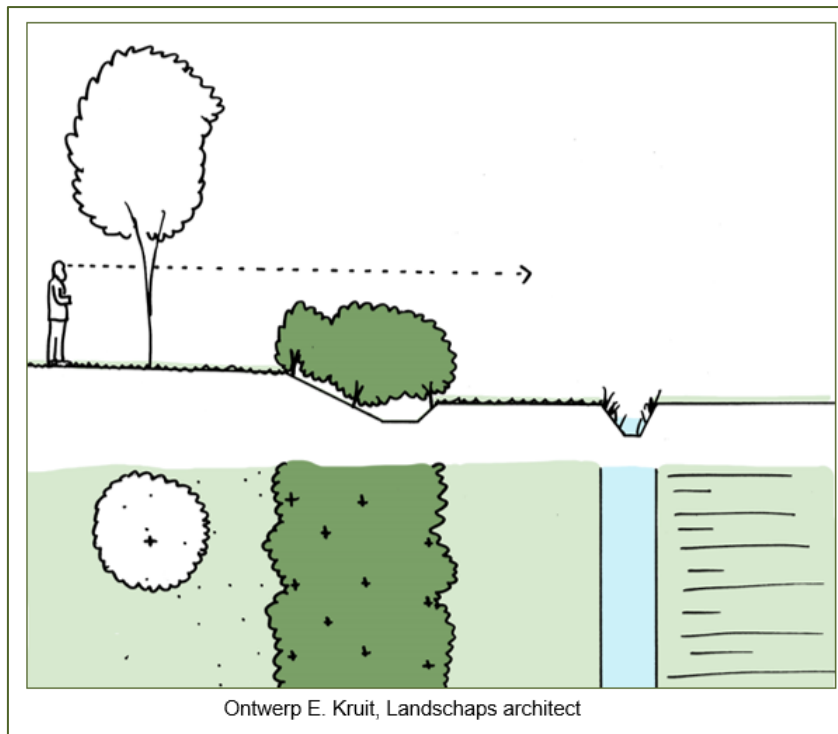
Om deze gronden met een natuurbestemming toch op de kaart te kunnen zetten is er het beheertype N.00.01 'nog om te vormen naar natuur' benoemd.

Kaartje na afstemming met de provincie, A. Dolmans-Camu, Regisseur natuurbeheerplan, voor opname in de NBP kaart van het Natuurnetwerk Brabant, in september 2022

De aanleg van landschapselementen in dit gedeelte van het kruidenrijk grasland zijn eveneens uit historisch oogpunt op gebaseerd op de vroegere structuur van het sterrebos.

In het Rood voor Groen gedeelte wordt aan de noordkant van het perceel met de beoogde bouwkavels ten gunste van de dassen wissel vanuit de burcht naar de houtwal aan de Vinkelsestraat een met struweel beplanting beschermde passage aangelegd.

Na een onherroepelijk bestemmingsplan wordt het inrichtingsplan voor het RVG gedeelte uitgevoerd dat in het landschapsplan en in het bestemmingsplan is opgenomen.

Het beheer is opgesteld overeenkomstig het beheer volgens de Index Natuur en Landschap van de provincie Noord-Brabant voor graslanden in natuurterreinen. Op het landgoed zijn dat Vochtig hooiland en Kruidenrijk- faunarijk grasland.

Voor kwaliteitsverbetering voor de dassen hebben we daarin het beheer toegespitst zoals beschreven in de 'Notitie kwaliteitsverbetering das' van Buro Maerlant.

Richtlijn kwaliteitsverbetering voor das.

1. inleiding

Het beheerplan en de concrete invulling (zie ook het voor het landgoed opgestelde landschapsplan) is voor het overgrote deel gunstig voor de das, echter wordt het noodzakelijk geacht in aanvulling op het plan maatregelen te treffen. Het probleem kan zich voor doen, dat de beoogde graslanden door vershraling en extensivering van het maaibeheer voor de das minder interessant worden doordat het regenwormbestand (bulkvoedsel van de das) afneemt óf dat de aanwezige vegetatie het foerageren bemoeilijkt.

Ondanks dat de das met vrij grote zekerheid in de omgeving voldoende alternatieven heeft én overige delen van het landgoed (bos, houtwallen en paden) eveneens geschikt foerageergebied zijn, wordt het noodzakelijk geacht maatregelen te treffen. Dit bestaat uit:

- beweiding,
- het maaibeheer van paden af te stemmen op de das en
- jaarlijkse monitoring uit te voeren om de effectiviteit van het beheer te toetsen en eventueel bij te sturen.

- De nieuw aan te leggen lanen dienen geen vrije toegang te verlenen tot het centrale deel van landgoed voor het publiek.
- Deze aspecten worden hieronder uitgewerkt.

2. Aanvulling op het beheerplan

De graslanden op het landgoed dienen voor 50% van het oppervlak beweid te worden met runderen. Dit vindt verspreid plaats per deellocatie / perceel. Om de gewenste overige natuurdoelen te behalen wordt de beweiding dusdanig toegepast dat jaarlijks een ander deel van het perceel wordt beweid. Op overige delen kan de vegetatie zich ontwikkelen conform het beheerplan en vindt extensief maaien plaats. De beweiding vindt primair plaats op de percelen waar kruiden- en faunarijk grasland is voorzien. In drogere perioden (zomer) wordt het vochtig hooiland indien de grondwaterstand voldoende laag is op vergelijkbare wijze voor 50% beweid. Rasters dienen toegankelijk te zijn voor de das.

Maaibeheer paden

De paden zelf en de bermen worden voor 50% door regulier maaien kort gehouden, zodat een afwisseling ontstaat tussen een korte vegetatie en een meer kruidenrijke zone. Jaarlijks wordt een ander patroon aangehouden.

Monitoring

Jaarlijks vindt in het groeiseizoen monitoring plaats door een ter zake deskundige. Dit kan een professioneel ecoloog zijn of een lid / leden van een lokale zoogdierwerkgroep. Op basis van deze monitoring wordt bepaald of bijsturing nodig is. Verslagen worden bewaard en kunnen indien nodig worden gedeeld.

Lanen / toegankelijkheid landgoed

De nieuw aan te leggen lanen dienen geen vrije toegang te verlenen tot het centrale deel van landgoed voor het publiek. Een bezoek onder toezicht is onder voorwaarden (kleinere groepen, geen honden etc.) mogelijk.

Borging van de maatregelen.

De maatregelen dienen volgens het bestemmingsplan te worden geborgd.

Ontwikkeling Kruiden- en faunarijk grasland

Bron: Ontwikkelen van kruidenrijk grasland, Wim Schippers Aardewerk Advies, mei 2012

Het perceel tussen de oostelijke bosrand tot aan de bouwkavels is in 2020 n de aardappeloogst ingezaaid met een mix van raaigrassen, Engels en Italiaans. In eerste instantie bedoeld als verplicht vanggewas na de bemesting van het perceel voor de teelt van aardappels.

In 2021 is op het perceel geen bemesting meer aangebracht en is het 2 keer gemaaid en afgevoerd.

Dit zal in 2022 herhaald worden tot het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden.

We volgen onderstaand stappenplan om de ambitie Kruiden- en faunairijk grasland te ontwikkelen. Het plan is opgesteld door W. Schippers, expert op het gebied van natuurlijk graslandbeheer.

Stappenplan voor kruidenrijk grasland

FASE	GRASLANDTYPE	OPBRENGST ds*/ha/jr	MAATREGELEN			DUUR Jaren*	LANDBOUWKUNDIGE GEBRUIKSMOGLIJKHEDEN				
			Mesten	Maaien	Weiden		Vorm	s	Energie	Eiwit	Toepassing
0	ENGELS RAAI-GRASLAND	> 10 ton	niet	2 (3) sneden 1: 2 ^e helft mei kort de winter in	niet (NW*)	1-2	kuil/hooi	1 2	> 850 800-850	60-70	melkvee mesten stieren
1	GRASSEN MIX	8-10 ton	niet	2 sneden 1: 2 ^e helft mei	niet (NW)	1-2	kuil/hooi	1 2	750-850 700-750	50-70	melkvee mesten stieren
	NAT – grondwater		niet	eind mei	NW						
	NAT - overstrooming		niet	niet mogelijk	< 500*						
2	DOMINANT-STADIUM (te vermijden)	6-8 ton	niet	eind mei- begin juni	NW	2-3	kuil/hooi	1 2	600-750 600-700	40-50	melkvee* zoogkoeien jongvee
3	GRAS-KRUIDEN-MIX	5-7 ton	niet	(a) 2 sneden 1: juni (b) 1 snede	niet NW	2-4	kuil/hooi	1 2	550-700 500-600	35-40	melkvee* zoogkoeien, jongvee droogstaand vee
	Instandhouden		≤ 50kgN*								
	NAT - overstrooming		niet	niet mogelijk	< 300*						
4	BLOEMRIJK GRASLAND A. Bont hooiland	3-6 ton	niet	2 sneden 1: na half juni	niet	4-8	hooi	1	450-600	30-40	melkvee* zoogkoeien, ouder jongvee droogstaand vee paarden, strooisel
	B. Bonte kamgrasweide		niet	1 snede	NW						
	Instandhouden (K)		≤ 25kgN*	zie blz. 16, 24, 27 en 46							
5	SCHRAALLAND (incident.)	< 5 ton				eindfase	hooi weidegras	1 2	450-550 500-600	30-35	zie bij fase 4
	Instandhouden			zie blz. 18 en 24							

ds = droge stof s = snede
< 500: veebezetting x weidedagen

duur: van fase 0 tot 3 vergt 4-8 jaar (fase 2 vermeden)
< 50kgN* = ca. 10 ton strorijke mest/ha/jr

energie in VEM en eiwit in DVE
melkvee* = koeien in 2^e helft lactatie

NW = naweiden
(K) = incidenteel bekalen

De eerste jaren (fase 0 tot 3): versralen, minder voedingsstoffen, meer soortenrijkdom

De eerste jaren (meestal zo'n 6 jaar) vormt maaien en afvoeren het belangrijkste beheer. Zodra de bodem minder voedselrijk is zullen er meer verschillende soorten grassen in het grasland opkomen en krijgen kruiden de kans zich te ontwikkelen. Maai de eerste keer zo vroeg mogelijk in het jaar, om zo veel mogelijk gewasgroei te stimuleren, zodat in een tweede en soms derde maaibeurt nog meer gewas (gras/kruiden) en daarmee voedingsstoffen verwijderd kan worden. Tijdig maaien in de eerste fasen zorgt bovendien voor een betere kwaliteit hooi! Afvoeren van maaisel is cruciaal, want dit zorgt voor afvoer van voedingsstoffen als stikstof en fosfaat. Beweiding met koeien, paarden of andere dieren is niet gewenst.

Naweiden met een dichtheid van maximaal 1,5 GVE per ha kan vanaf fase 2 worden toegepast na september (GVE betekent Groot Vee Eenheid, voorbeelden: melkkoe = 1 GVE, schaap = 0,15 GVE, paard = 1 GVE). Door de mest die door het weidend vee wordt achtergelaten, gaat de ontwikkeling van het grasland niet verder dan fase 3 en blijft het grasland in de fase 3 gras-kruiden-mix. Voor graslanden met hogere ambities is naweiden niet gewenst.

Daarna (fase 3 tot 5): later maaien en afvoeren, en eventueel beperkt beweiden

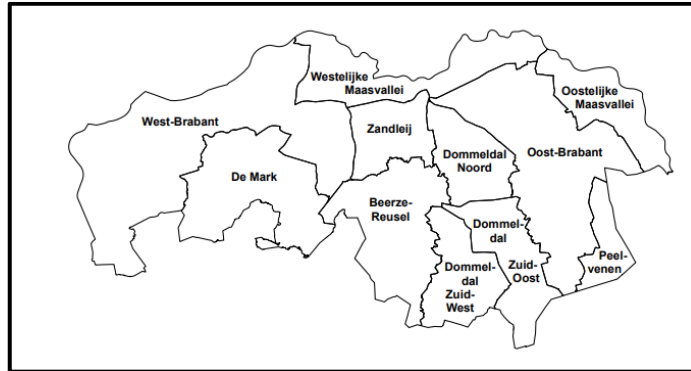
Door het vele maaien en afvoeren zal er steeds minder gewas groeien. U kunt dan later in het seizoen gaan maaien, zodat bijzondere kruiden ook in zaad kunnen komen. Blijf afvoeren! Door verdere versraling zal de kruidenrijkdom toenemen in het grasland. Bloeiende kruiden trekken insecten aan, die op hun beurt weer vogels en zoogdieren aantrekken. In natuurlijke graslanden wordt minder vaak gemaaid en is de norm bij beweiding max. 1,5 GVE per ha. Beweiding zorgt voor lichte bemesting (minder wenselijk), maar ook voor meer structuur in het grasland (meer biodiversiteit). Dit is vooral voor allerlei dieren zoals insecten interessant. Ook hier geldt, zonder beweiding gaat de versraling sneller en wordt sneller toegewerkt naar fase 5: schraalland.

Agrarisch

De percelen, ten zuiden van de Berktlaan, vanaf Kasteellaan tot aan de Vinkelsestraat, rondom de buitenplaats, blijven agrarisch, en worden beweide door schapen. met daarin twee restanten van oude boomgaardjes met enkele zeer oude hoogstam fruitbomen.

Gebiedsinformatie en natuurwaarden.

Berkt ligt in Oost Brabant in het Stroomgebied Groote en Kleine Wetering en Wambergische Beek.

Natuurgebiedsplan 'Oost-Brabant'

27. Beekdalen Groote en Kleine Wetering, Bleekloop en Menselsche Loop

Historische en actuele kenmerken en waarden

Het deelgebied bestond rond 1900 uit bos, heide, moeras en kleinschalige landschappen met akkers, hooilanden en singels. Vooraf de gebieden nabij Heesch en Nistelrode worden gevoed door ijzerrijk grondwater afkomstig van de Peelhorst. Momenteel komt het grondwater alleen nog voor in sloten, en zijn nagenoeg alle heidevelden en moerassen ontgonnen. Het kleinschalige landschap is hier en daar gespaard gebleven, zoals ten oosten en westen van Nistelrode. Het deelgebied is van belang als leefgebied voor de Das en struweelvogels.

Natuur- en landschapsdoelstellingen

Binnen het natuurgebiedsplan is uitgegaan van behoud van de multifunctionele bossen die verspreid in het deelgebied voorkomen. De bossen zullen via verbindingzones met elkaar verbonden worden, alsmede met de Maashorst en de Heeswijksche Bosschen. De verbindingzones zullen functioneren als migratieroute voor de Das, kleine zoogdieren, dagvlinders, bosvogels en amfibieën

Vanuit de hoger gelegen Maashorst gaat het gebied over in de lager gelegen centrale slenk. De peelschreukrand laat zich goed zien bij de overgang naar de lager gelegen slenk in het Anna bos in Uden.

Peelschreukrand

In Heesch zijn de wijst gronden, hoge- en lage wijst en wijst bunders, genoemd naar het opkwellende ijzerrijke grondwater vanuit Maashorst. We zien dat, na de ontginningen en ruilverkavelingen, eigenlijk alleen nog aan het roestbruine water in de sloten. Vanuit de lage wijst, grenzend aan Berkt, zien we dat ook op Berkt in Heesch. Vanuit Uden is er een zijbreuk van de Peelschreukrand naar Heesch en loopt nabij Berktstraat/Kasteellaan door het landgoed richting de stuw in de Vinkelse loop.

Het landgoed ligt op Berkt en Munnekens Vinkel in de gemeente Bernheze en omvat een klein gedeelte van het NNB. De oorspronkelijke aanleg is begonnen op een uitloper van de zandrug vanuit de Vinkelse straat. Op deze uitloper zijn vroeger het huis en de boerderijen gebouwd. De rest van het landgoed werd door ontginning aangelegd op lager gelegen natte gronden, zgn. broeklanden, die bestaan uit leemhoudende beekeerd gronden. Om deze redenen werden de groenstructuren van een doolhof (Engels bos) en het sterrenbos op rabatten aangelegd.

Wijst bij de inrichting van ons natuurterrein

	
Breuklijnen in de lagere gronden op Berkt en de breuklijn naar Heesch.	Wijst in de perceel sloot langs de Kasteellaan

Wijstverschijnselen in de sloten langs het perceel gaven aanleiding tot nader onderzoek om vast te stellen dat een zij breuk van de Peelrand breuk, op niet al te grote afstand ten westen langs het beoogde Vochtig hooiland loopt, invloed, heeft om mogelijk voor wijstherstel in aanmerking te komen. Een daaropvolgend veldonderzoek door Avallo naar de Geo-hydrologie heeft aangetoond dat er invloed van de breuk aanwezig is.

Dit onderzoek is door de provincie getoetst en als positief voor wijstherstel beoordeeld en goedgekeurd.

Al enkele dagen na het afgraven werden de wijstverschijnselen zichtbaar.

IJzerrijk kwelwater op het perceel

Waterhuishouding

Grondwater

Op verzoek van Frans de Laat is er een geohydrologisch onderzoek verricht op de percelen aan de noordwestzijde van het landgoed.

Het doel van het onderzoek is de vraag of er sprake is van een wijst kwelsituatie. Het is namelijk de wens van de opdrachtgever om het natuurbeheertype Vochtig hooiland te realiseren (N10.02)

Het rapport concludeert op basis van onderzoek dat er inderdaad sprake is van wijst. Uit de watermonsters is ook gebleken dat de EGV van het grondwater tussen de 520 en 630 en de Ph tussen de 6,2 en 7,2 is. Deze waarden passen bij het beheertype voor Vochtig Hooiland.

De grondwaterstand op het terrein wordt vanaf het voorjaar van 2019 sytematisch 2 keer per maand in 4 peilbuizen gemeten en opgeslagen in een database. De boringen laten een grondwaterstand zien van -60 tot -80 cm onder maaiveld. Dit is nog relatief hoog gezien de erg droge winter die eraan voorafging. De boringen laten een GHG van ± 30 cm beneden maaiveld zien. De permanente metingen van de afgelopen jaren laten zien dat er een grote fluctuatie is aan grondwaterstand. Januari 2020 is het grondwater inderdaad gemeten op 30 cm onder maaiveld maar in de droge zomer van 2019 lag de grondwaterstand op het laagste punt van 1,15 cm onder maaiveld. Ten behoeve van de gewenste natuurdoelen van onder andere het realiseren van vochtige hooilanden blijkt het vasthouden en aanvoeren van water noodzakelijk. Hiervoor moet een plan bedacht worden.

Oppervlaktewater

Ten noorden van het perceel, parallel aan de Schaapssteeg ligt een hoofdwatgang van Waterschap AA en Maas. Deze waterloop begint in Zevenbergen en loopt in westelijke richting. Hij kruist daarbij een drietal breuklijnen en wordt deels gevoed met kalkrijk grondwater uit de wijst gebieden bij het passeren van de breuklijnen. In de winter en het voorjaar komt het ijzer en kalkrijke water aan de oppervlakte.

Het landgoed heeft ook last van verdroging. De grachten worden niet altijd meer gevoed door alleen grondwater. Uit de watergang langs de Schaapssteeg wordt momenteel ook het watersysteem van het landgoed en de gracht rondom het jachthuis gevoed. Hiervoor is een nieuwe inlaat gegraven die in het hart van het landgoed door een zandruggetje heen steekt.

Agrarisch water loost ook op dit watersystemen. Schoon kwelwater wordt vermengd met zuur agrarisch water. Voor de gewenste natuurontwikkeling en herstel van het oorspronkelijke landgoed is dit niet de beste situatie. In het ontwerp doen we een aantal voorstellen om dit te verbeteren. Breuklijnen (bron digitale kaartenbank provincie Noord Brabant) 17

Poelen

Er zijn drie poelen aanwezig op het landgoed. Een poel ligt dicht bij het hoofdhuis. Hier is een informatiebord en vlonder ten behoeve van natuureducatie aanwezig. De tweede poel is gelegen in het westelijk deel tegen de Kasteellaan aan. De derde poel ligt in het hart van het landgoed in

een driehoek tussen de diagonaallanen en de oostelijke noord–zuid laan. De poelen hebben hoge natuurwaarden.

Ambitie

Het is de uitdaging om via inrichtingsmaatregelen de hydrologische omstandigheden te verbeteren en verder te ontwikkelen tot een klimaatbestendig systeem van waterhuishouding en waterkwaliteit dat recht doet aan de natuurdoelstellingen en cultuurhistorische doelstellingen van het landgoed.

einde fragment uit het Landschapsplan

Natuurwaarden

Voorkomende **zoogdieren** zijn das, bunzing, steenmarter, haas, konijn, egel, vos, en eekhoorn. Soms worden reeën gezien.

Vanuit de Dassenwerkgroep Brabant wordt is de afgelopen jaren een enkele keer de burcht geïnventariseerd. De laatste keer was dat door Annemarie van Diepenbeek, zij vind de burcht een van de mooiste van de Maashorst.

Bloeiende trosvlier op de burcht

Naar een onderzoek vanuit de provincie zijn op ons terrein wildcamera's geplaatst door Annemarie en Carlo Wijnen gedurende 6 weken. De bunzing is toen vastgelegd op beeld.

Het gebied is een **struweelvogel** gebied. Daarvan zijn als adoptiegebied door IVN natuurgidsen inventarisaties gedaan waarbij 47 soorten waargenomen, waaronder Bos uil, Kerkuil, Buizerd (broedvogel), Havik, Torenvalk, Groene specht, Grote bonte specht, IJsvogel.

Flora

De meest gevarieerde biodiversiteit bevindt zich in de graslanden. Na verschraling door het agrarisch natuurbeer was er al een waardevolle vegetatie ontstaan, die na enkele jaren van gangbaar gebruik in potentie nog aanwezig was. In de aanloop naar de functieverandering naar echte natuur en weer opnieuw verschralen zagen we de kruidenrijke vegetatie weer opkomen.

Koningsvaren is aanwezig langs bosranden en Berktlaan en langs de grachten, Trosvlier.

IVN natuurgidsen in opleiding hebben tweemaal hier hun adoptiegebied gekozen.

4. Actueel Beheerplan 2022

Al sinds de vorming van het nieuwe landgoed De Berkt in 1998 wordt op verantwoorde wijze aan natuurontwikkeling en bescherming gedaan. Dit heeft geleid tot behoud en uitbreiding van de biodiversiteit aan flora en fauna.

Natuur en Landschapselementen

Vroeger was binnen de agrarische bedrijfsvoering de gebruikswaarde van de landschapselementen hoog en waren er de zgn. geriefshoutbosjes waaruit stelen voor het gereedschap gehaald werden, houtwallen voor het stoken van de kachel en het bakken van brood in hout gestookte vloerovens.

Dit gebruikswaarde is al jarenlang verdwenen

Nu stimuleert de provincie door beleid voor het natuur- en landschapsbeheer de zorg en verantwoordelijkheid om landschapselementen in stand te houden en te beschermen.

Beleidskaders

Provinciaal Natuurbeheerplan

Het natuurbeheerplan beschrijft de provinciale doelen op het gebied van natuur- en landschapsbeheer. Het is ook het leidende document voor de subsidiemogelijkheden en -verlening voor het [Subsidiestelsel Natuur en Landschap \(SNL\)](#). De natuurbeheer- en landschapsbeheertypen van de Index Natuur en Landschap liggen voor alle percelen en terreinen vast in het natuurbeheerplan. Subsidie is alleen mogelijk voor het beheertype dat in het natuurbeheerplan is begrensd en vastgesteld.

Het natuurbeheerplan bestaat uit minimaal twee digitale kaarten – een beheertypenkaart en een ambitiekaart – met een toelichtende tekst.

Op de beheertypenkaart staat de actuele natuursituatie voor het (agrarisch) natuurbeheer. Deze kaart is de basis voor beheersubsidies. Op de ambitiekaart staat de ambitie van de provincies voor de natuur. De kaart geeft aan welke natuur over ongeveer tien jaar gerealiseerd kan zijn in de natuurgebieden.

Basis voor de kaarten is het [Informatiemodel natuur \(IMNa\)](#).

Sinds 2010 maken de twaalf provincies hun natuurbeheerplannen op basis van het IMNa. Het Informatiemodel is afgeleid van de beheertypen uit de Index Natuur en Landschap en biedt een definitiekader (een gemeenschappelijke taal) op basis waarvan provincies en hun ketenpartners op een eenvoudige, snelle manier gegevens uitwisselen. De natuurbeheerplannen van de provincies worden centraal verzameld in een uniforme geo-database (databestand met geografische gegevens) met informatie die door alle provincies, uitvoeringsinstanties en beheerders gebruikt kan worden.

Vaststellen Natuurbeheerplan

Het natuurbeheerplan wordt vastgesteld en gewijzigd bij besluit van Gedeputeerde Staten van de provincies. De procedure hiervoor is in het kort als volgt. Elk jaar op of rond 1 mei stellen de provincies hun concept-natuurbeheerplan voor het komende beheerjaar (kalenderjaar) vast. De plannen liggen van half mei tot begin juli ter inzage bij de provincies. Op 1 oktober wordt het definitieve natuurbeheerplan vastgesteld. Op de vaststelling van het plan is de procedure uit afdeling 3.4. van de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) van toepassing.

Index Natuur en Landschap is de basis

De basis voor het natuurbeheerplan vormt de [Index Natuur en Landschap](#). Dit is een landelijk uniforme 'natuurtaal' die de typen natuur en landschap in Nederland beschrijft. De Index Natuur en Landschap is in overleg tussen beheerders en de overheid tot stand gekomen.

De onderdelen van de index zijn:

- Een algemene beschrijving van het beheertype.
- De afbakening: Specifieke kenmerken van het beheertype waardoor het zich onderscheidt van andere.

Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)

Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) in het kort
In Nederland zijn de provincies verantwoordelijk voor het natuurbeheer.

Zij treden op als gebiedsregisseur in het landelijk gebied en brengen de partijen bij elkaar die zorgen voor het beleid en de uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer. De provincies bepalen ook waar zij welke doelen willen realiseren en welke middelen zij hiervoor inzetten. Via het SNL verlenen de provincies subsidie voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen. De natuurkwaliteit staat hierbij centraal; de natuur moet zich goed kunnen ontwikkelen. Hiervoor is een duurzaam en compleet Natuur Netwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) nodig. De provincies zijn, op basis van internationale verplichtingen, verantwoordelijk voor de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland en de Natura 2000-gebieden, het (agrarisch) natuurbeheer en het soortenbeleid. Het SNL schept de voorwaarden hiervoor

GEDRAGSCODE NATUURBEHEER 2016-2021 ¶

Op Landgoed De Berkt komen beschermde planten- en diersoorten voor die vallen onder de Flora- en Faunawet. De gedragscode natuurbeheer beschrijft de basisvoorwaarden die nodig zijn om maatregelen zodanig zorgvuldig uit te voeren dat zwaarder beschermde soorten daarbij niet geschaad worden, of dat eventuele schade aan zwaarder beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft. ¶

¶

Actueel: ¶

De gedragscode natuurbeheer 2016-2021 is vanaf heden, januari 2022, niet meer geldig. De ingediende opvolger van deze gedragscode zit momenteel in de beoordelingsprocedure maar is nog niet goedgekeurd. Daarmee is er nu een periode waarin geen gebruik kan worden gemaakt van een gedragscode bij uitvoering van natuurbeheer ¶

¶

De Toepassing van gedragscodes Natuurbeheer bij werkzaamheden wordt beschreven bij de beheer hoofdstukken per natuurdoeltype. ¶

¶

Natuurbeheertypen

LOPENDE BESCHIKKING 2021,

Gedeeltelijk gecontinueerd uit voormalige SN-a beschikking van 01-01-2014 tot 31-12-2019:

Door opname in het NNB

Lopende SNL-n beschikking: BSN 9000878 looptijd 01-01-2021 t/m 31/12/2022			
Beheer type	Benaming	Natuur Collectief Brabant	Deelnemersnummer 107015
N.16.02	Restant Sterrenbos 1900	Vochtig bos met productie	Dood hout in het bos gelaten voor insecten en vogels. Dode bomen > 30 per ha.

L.01.08		Knotbomen rij	Deels geknot aan de noordzijde i.v.m. overhangende takken over andere eigenaar aangrenzend perceel. Uitgevoerd dec. 2021
L01.07.01b	Berktlaan	Laan	Geen speciaal onderhoud aan de laanbomen in 2021
L01.02	Hoge houtwal langs Vinkelse straat	Houtwal en houtsingel	In 2012 is de beheereenheden nog gekapt door,

Landgoed De Berkt heeft voor de volgende nieuwe natuur terreinen een beschikking SNL aangevraagd voor de beheerjaren vanaf 2021.

N10.02 Vochtig hooiland

N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland

Bij beheerwerkzaamheden in het natuurbeheer, maaien en afvoeren en bij begrazen, wordt de gedragscode voor Natuurbeheer toegepast daar waar beschermde soorten voorkomen in nat en droog schraalland.

De kalender voor beheer van bijzondere gras- en hooilanden passen wij toe op Vochtig hooiland, er is geen nadere specificatie voor vochtig hooiland.

Gedragscode voor Natuurbeheer.

Algemeen:

Bijzondere gras- en hooilanden zijn gras- en hooilanden waar naast broedvogels ook andere zwaardere beschermde soorten (kunnen) voorkomen. Het kan bijvoorbeeld gaan om kalkgraslanden, blauwgraslanden, dotterbloemgraslanden, heischrale graslanden, stroomdalgraslanden, graslanden in duinvalleien, trilveengraslanden, graslanden van dijken en zeggenvegetaties.

KALENDER BEHEER BIJZONDERE GRAS- EN HOOILANDEN													
	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec	
Zoogdieren													
Broedvogels													
Reptielen													
Amfibieën													
Insecten													
Vaatplanten													
Kwetsbare periode													

De maatregelen kunnen onder meer zijn: maaien, bemesten, slepen, rollen, schudden, wiersen, oprapen, afvoeren en bekalken.

Begrazen valt hier echter niet onder. Zie daarvoor paragraaf 4.2 KALENDER BEHEER BIJZONDERE GRAS- EN HOOILANDEN

N10.02 Vochtig hooiland

Voor het landgoed zijn in 2020 twee percelen, totaal 3,6 hectare, reguliere landbouwgrond ingericht voor vochtig hooiland en zijn landschapselementen daarin aangelegd.

In het streefdoel voor vochtig hooiland is vooral in de winter een hoge grondwaterstand een vereiste. Dit konden we alleen bereiken door de bouwvoor af te graven (oktober 2020) en af te voeren, waardoor ook verschraling bereikt wordt.

Wijstverschijnselen in de sloten langs het perceel gaven aanleiding tot nader onderzoek om vast te stellen dat een zij breuk van de Peelrand breuk, op niet al te grote afstand ten westen langs het beoogde Vochtig hooiland loopt, invloed, heeft om mogelijk voor wijstherstel in aanmerking te komen. Een daaropvolgend veldonderzoek door Avallo naar de Geo-hydrologie heeft aangetoond dat er invloed van de breuk aanwezig is. Dit onderzoek is door de provincie getoetst en als positief voor wijstherstel beoordeeld en goedgekeurd.

Met het afgraven en afvoeren van de toplaag zijn tevens mineralen uit de bemesting afgevoerd.

Vanuit IVN Bernheze is door een vrijwilliger met jarenlange ervaring in het floristisch onderzoek, op 3 juni 2021, is er een verkennende wandeling door het veld gemaakt:

Qua biodiversiteit op het landgoed zal mijns inziens in de nabije toekomst sprake zijn van een enorme opleving. Geweldig dat dit project is gerealiseerd! Dank!
Mijn voornemen is om komend jaar Landgoed De Berkt weer op het programma van de Vlinder- en libellenwerkgroep IVN Bernheze te plaatsen, zodat we eventuele positieve ontwikkelingen aan kunnen tonen in vergelijking met de in het verleden uitgevoerde inventarisaties.

Nieuwe stuw van waterschap Aa en Maas

In het voorjaar van 2022 wordt door het waterschap een nieuwe kantelstuw geplaatst in de Vinkelse loop ten noorden grenzend aan het vochtige hooiland t.b.v. verhoging van het grondwaterpeil op het perceel.

Er zal minder ijzerrijk kwelwater door drainage afwateren naar de Vinkelse loop zoals tot heden het geval is.

Aanleg nieuwe kantelstuw voorkomt afwatering van grondwater in de Vinkelse Loop.

Aanleg nieuwe kantelstuw voorkomt afwatering van grondwater in de Vinkelse Loop.

In het kader van SNL beheer volgt landgoed De Berkt de beschrijving van alle voorkomende natuurbeheertypen met de kenmerken, de richtlijnen van de SNL en de beheermaatregelen die bij bestendig of periodiek beheer worden uitgevoerd

N.10.02 Vochtig Hooiland (SNL)

Algemene beschrijving

Vochtig hooiland is ontstaan door de ontginning van moerassen of natte bossen en door langdurig gebruik als hooiland. Vochtig hooiland komt voor op natte veen- en kleibodems met een redelijke draagkracht. Het gaat om bloemrijke graslanden, vaak geel van soorten als ratelaar, gewone roklaver, moerasroklaver, geel walstro, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem of dotterbloem. Vochtighooiland is minder zeggenrijk dan nat schraalland. Ze zijn nu niet meer interessant voor boeren door hun lage productie en eiwit-arm gewas, maar ze behoorden ooit tot de betere graslanden.

Net als bij natte schraallanden zijn microgradiënten in het vochtgehalte belangrijk. De hooilanden langs de rivieren bijvoorbeeld zijn zeer gradiëntrijk met overgangen naar oeverwallen, rivierduintjes of kommen. In zeekleigebieden wordt het reliëf gevormd door de oorspronkelijke platen en kreken. In vochtig hooiland komen overgangen naar grote zeggenvegetaties en ruigten met moeraspirea voor. Lokaal kan opslag plaatsvinden van wilgenstruwelen. Deze elementen zijn van belang voor vlinders of struweelvogels. Open landschappen kunnen van belang zijn voor weidevogels. Belangrijke gebieden met vochtig hooiland zijn te vinden in beekdalen, op hoge in cultuur gebrachte kwelders, langs (kleine) rivieren en in het veenweidegebied.

Vochtig hooiland langs de rivieren is internationaal belangrijk. Van bijzondere betekenis is wilde kievitsbloem. Een groot deel van de Europese populatie van deze soort komt in Nederland voor in de oeverlanden van Zwarte water en Overijsselse vecht. Vochtige hooilanden zijn nationaal van belang als leefgebied van o.a. kemphaan, watersnip, zomertaling, paapje, donker pimpernelblauwtje, rode vuurvinder, moerasprinkhaan, zompsprinkhaan, harlekijn, weidekervel, trosdravik, wilde kievitsbloem, brede orchis, fijnstelige, kale, geplooid, slanke en spitslobbige vrouwenmantel, waterkruiskruid, zwartblauwe rapunzel, bosbies en adderwortel. Bovenveengraslanden zijn de laatste voorbeelden van in cultuur gebrachte hoogvenen.

Vochtige hooilanden zijn door ontginning, ontwatering en bemesting zeldzaam geworden. Deze graslanden worden jaarlijks gehooit, soms twee maal al dan niet met nabeweiding. De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stalmest of bekalking toegepast worden.

Afbakening

Vochtig hooiland omvat hooilanden (zie eerste alinea), al dan niet met nabeweiding. (Zie ook nat schraalland voor de afgrenzing met dit beheertype)

- Vochtig hooiland omvat dotterbloem-, kievitsbloem- of pimpernelhooilanden, weidekervelgraslanden, veldruisschraallanden of de wat schralere bovenveengraslanden. (Zie ook nat schraalland voor de afgrenzing met dit beheertype)
- Vochtig hooiland wordt ofwel vrijwel jaarlijks overstroomd door oppervlaktewater (o.a. langs de rivieren); staat onder invloed van uitredend kwelwater (beekdalen) of is gelegen op een veenbodem met een gemiddeld waterpeil van 20-30 cm. onder maaiveld, waarbij het peil in de zomer alleen gedurende korte tijd dieper kan wegzakken.
- Het beheertype wordt jaarlijks gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd.

Het nieuwe Vochtig hooiland beschouwen we als een 's Winters nat hooiland type'.

Deze hooilanden hebben meestal 's winters water op of aan maaiveld. 's Zomers drogen ze doorgaans iets dieper uit dan het eerste subtype. De bodem is vaak een zandgrond (beekeerdgrond), maar kan ook moerig zijn of kleiig of zavelig (al dan niet op veen). Soorten die voorkomen zijn bijvoorbeeld waterkruiskruid, brede orchis, veldrus, bosbies, moerasstreepzaad en veel van de soorten uit andere typen vochtig hooiland.

Op ons perceel zal in de winter periode van oktober tot april voor het grootste gedeelte water op het maaiveld staan. Dit bepaald mede de mogelijkheden om te kunnen maaien en afvoeren. Dit jaar is eind maart het gehele perceel droog gevallen en gemaaid. Bovendien is het waterpeil beneden de stuw op de locatie aan de oostzijde van het perceel mogelijk lager door de bouw van een nieuwe stuw in de Vinkelse loop door het waterschap aan de westkant van het perceel in maart t/m begin april. Op vrijdag 25 maart is strooisel opgebracht van een perceel nat schraalland van H. Brinkhof dat in oktober 2021 gemaaid is.

Beheer-doelstelling:¶

- → Zorgen voor soortenrijke vegetaties en voorkomen van vervilting van de strooisel laag, verruiging en verbossing.¶
- → Zorgen voor kleinschalige structuurvariatie, zoals wat bloemrijke ruigte, enig wilgenstruweel of een solitaire boom.¶
- → Ongewenste groei van struik- en boomvormende soorten (verbossing). In ieder geval bij een oppervlakteaandeel van ca. 15% of meer.¶

Maatregel	natte hooilanden	natte hooilanden	weidekervel-hooilanden	hooiland	
1x per jaar maaien en afvoeren	X	X			A
2x per jaar maaien en afvoeren	*	*	X		A
1x per jaar maaien en afvoeren, gevolgd door nabeweidings		X	**	X	A
Lokaal gefaseerd maaien of beweiden	X	X	X	X	B
Opslag verwijderen, indien ongewenst	X	X	X	X	A
Bemesten, bij uitzondering, max. 20 ton/ha	(X)	(X)	(X)	(X)	A
Bekalken, bij uitzondering	(X)	(X)	(X)	(X)	A

* i.g.v. productievere vegetaties, of als toenemende zeggendominantie niet gewenst is

** max. 1 volwassen rund of paard per ha; alleen bij onvoldoende hergroei voor een 2e maaibeurt maar teveel om kort de winter in te gaan

Beheermaatregelen kunnen een nadelige invloed hebben op beschermde soorten (op basis van de Flora- en faunawet c.q. Natuurbeschermingswet). Onderstaande tabel helpt bij het bepalen van de timing van het beheer: de kleuren (afkomstig uit de [Gedragscode Natuurbeheer](#)) geven in grote lijnen aan of in een bepaalde periode gewerkt kan worden, eventueel onder voorwaarden. Dat hangt af van de mogelijke aanwezigheid van kwetsbare beschermde plant- en diersoorten en de kans dat deze verstoord worden.

Met X, M en B is aangegeven wanneer de verschillende maatregelen het beste kunnen worden uitgevoerd en handelt u niet in strijd met de wet.

Maatregel	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov		
Langdurig natte hooilanden (tot ver in voorjaar nat)	-	-	-	-	-	-	-	M	M		M2	M2	-
's Winters natte hooilanden	-	-	-	-	-	-	-	M	M		M2	M2	-
									B	B	B		
Kievitsbloem- weidekervelhooilanden	-	-	-	-	-	-	M	M		M2	M2		-
									B	B	B	B	
Harlekijngrasland	-	-	-	-	-	-	M	M	M	B	B	B	-
Bemesten*	-	-	-	-	-	-		X	X	X			-
Bekalken*	-	-	-	-	-	-		X	X	X			-
Verwijderen opslag	-	-	-	-	-	-				X	X	X	-

- doorgaans niet geschikt wegens te natte omstandigheden

M = maaien; M2 = (eventuele) 2^e maaibeurt

B = na-beweidings

X = voorkeursperiode

* na het maaien, maar zover mogelijk vóór de natte periode om wegspoelen te voorkomen

	Altijd toepasbare periode
	Kwetsbare periode (ja, mits met voorzorgsmaatregelen)
	Ontheffingsperiode (nee, tenzij ontheffing F&F-wet of als uit inventarisatie is geboden dat soorten niet aanwezig zijn)

Maaien

Het maaien van vochtige hooilanden gaat het om het eenmalig tot enkele malen afmaaien van het bovengrondse deel van de vegetatie, waarbij het maaisel altijd volledig wordt afgevoerd. Maaien wordt meestal gebruikt als maatregel om verruiging en struweelvorming tegen te gaan. Het is de meest reguliere beheermaatregel van dit beheertype.

Beweidings

In drogere perioden (zomer) wordt het vochtig hooiland indien de grondwaterstand voldoende laag is op vergelijkbare wijze, i.v.m. de kwaliteitsverbetering das, voor 50% beweide.

Monitoring en audits

Inventarisaties en audits zullen komende jaren vaststellen of via het beheer het gewenste natuurdoeltype gehaald wordt.

Gedeelte van het in ontwikkeling zijnde Vochtig hooiland in 2021

N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland

N.12.02 Kruiden- en faunarijk grasland (SNL)

Algemene beschrijving

Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooide en niet of slechts licht bemest.

Het beheertype Kruiden- en faunarijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunarijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen.

Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren. De graslanden worden doorgaans niet bemest. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ruige stalmest of bekalking toegepast worden.

Afbakening

- Het betreft grasland, de grasachtigen (monocotylen) zijn dominant, maar kruiden (dicotylen) en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%
- De graslanden zijn niet tot andere beheertypen te rekenen (zie afbakening andere graslanden).
- Vrijwel jaarlijks in winter en voorjaar langdurig overstroomde weilanden worden niet tot dit beheertype maar tot Zilt- en overstromingsgrasland gerekend

Beheer:

De kwaliteit van de percelen is na enkele jaren zonder bemesting, in aanloop naar de functieverandering, al weer zeer kruidenrijk geworden. Een gedeelte op de maisakker langs de Vinkelse straat is na het inzaaien in 2019 nog in ontwikkeling tot kruidenrijk grasland.

Geschikt beheer van kruiden- en faunarijk grasland bestaat in zijn algemeenheid uit een mix van maaien en extensief beweiden, en soms hooien met na-beweiden.

Bij beweiden is de kans op een meer gevarieerde structuur groter dan bij maaien. Het betreft matig voedselrijke vegetaties, die doorgaans niet bemest hoeven te worden. Als de omstandigheden te voedselarm worden kan incidenteel, bij uitzondering (al dan niet pleksgewijs), licht bemest worden met ruige stalmest. Vanuit de instandhouding van het beheertype bezien gaat het hierbij om kleine hoeveelheden. Om verzuring tegen te gaan kan, bij uitzondering, ook bekalken toegepast worden.

Met het oog op onze dassenfamilie op het landgoed is uit oogpunt van primair dassengebied rondom de burchten het beheer gericht op extensief beweiden om het gras kort te houden voor de dassen. Deze percelen worden thans nog beweid met schapen, maar in navolging van de kwaliteitsverbetering voor de das wordt overgeschakeld op extensieve beweiding met (Brandrode) runderen. Het afwisselend beweidingsschema en maaibeheer zorgt er voor om de verschraling op peil te houden en de kruiden kunnen bloeien en zaaien en zorgt beweiding met runderen voor het op peil houden van de wormenpopulatie. Als de omstandigheden het toelaten, de structuur, de grondwaterstand, en bij voldoende aangroei kan er een groot gedeelte van het jaar beweid worden.

Monitoring en audits

Inventarisaties en audits zullen komende jaren vaststellen of via het beheer het gewenste natuurdoeltype in stand wordt gehouden.

N15.02 Dennen-, eiken-, en Beukenbos

Deze bossen zijn in de tijd behorende tot de eigendom van Kasteel Heeswijk, begin 1900, na afloop van de vroegere hakhout teelt, omgevormd tot productie bos voor mijnhout teelt.

De gronden zijn eigenlijk te nat voor een dennenbos en er is zo ver we weten nooit uit geoogst, de behoefte aan mijnhout was al weggevallen

Over het algemeen is de kwaliteit van het bos niet erg goed.

Door de jaren heen zijn al veel bomen omgegaan door de hoge grondwaterstand en veel bomen zijn in de loop der jaren afgestorven. Heel veel bomen zijn langzaam aan verder aan het scheefzakken.

Op plekken waar voldoende licht aanwezig was zijn al jarenlang vooral berken, lijsterbes en vuilboom opgekomen. De laatste jaren aangevuld met de opkomst van Hulst waarvan de zaden opgegeten door vogels uit de besdragende bomen in de tuin bij het landhuis naar het bos zijn gebracht.

Veel inmiddels zware berken zijn vele tientallen jaren oud en raken aan het einde van hun beste groeiperiode. In de zware storm in januari 2018 zijn veel zware berken door windworp omgegaan. Van de onder begroeiing in het bos zijn vooral brede stekelvarens goed vertegenwoordigd en langs de buitenranden staan nog koningsvarens.

In het landschapsplan voor het landgoed is de omvorming naar een structuurrijker bos opgenomen.

In het Natuurbeheerplan is het Vochtig productiebos N16.02 voor het beheerlaar 2022 al omgezet naar een hoger Natuurdoeltype N15.02 Dennen-, eiken-, en Beukenbos.

Beheer

Het beheer tot omvorming van het productiebos naar het gewijzigde natuurdoeltype zal geleidelijk plaats vinden op door storm veroorzaakte open plekken en aanvullend actief beheer voor jonge aanplant. De

Werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode van 15 september tot 15 maart.

N15.02 Dennen-, eiken, en beukenbos (SNL)

Algemene beschrijving

Dennen-, eiken-, of beukenbos omvat bossen met dennen, eiken, beuken en/of berken en zijn vaak eenvoudig van structuur. Veel van deze bossen komen voor op zure, droge en zandige bodems. Wanneer de bodem meer leem bevat, kennen de bossen een grotere floristische rijkdom. Ook vochtiger typen van deze bossen met pijpenstrootje in de ondergroei behoren hiertoe. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Zomereikenverbond of het Verbond der naaldbossen.

Dennen-, eiken of beukenbos is te vinden in het Zandlandschap zoals op de Veluwe en delen van Drenthe. Plaatselijk komt het ook voor in het Heuvellandschap en op oude strandwallen. Veel van de bossen zijn vorige eeuw ontstaan als gevolg van aanplant of natuurlijke successie. De culturele invloed is vaak te merken aan bijvoorbeeld ingevoerde boomsoorten en sporen van hakhoutbeheer. Hoewel Dennen-, eiken-, of beukenbos algemeen voorkomt ontbreekt vaak een hoge diversiteit aan flora en fauna. Oorzaken betreffen een geringe structuurrijkdom in voormalige productiebossen, de jonge leeftijd en gevolgen van verzuring en vermessing. Dennen-, eiken- en beukenbos kan zowel combinaties van boomsoorten bevatten als een sterke dominantie van één soort. Door het zure en voedselarme karakter is er bij ongestoorde ontwikkeling sprake van ophoping van strooisel wat zich met name voordoet bij bossen zonder leem in de ondergrond en bij sterke dominantie van eiken en beuken die zuur strooisel produceren. Hierdoor is bodemvegetatie vaak beperkt aanwezig. Aanwezigheid van soorten met rijker en makkelijker afbreekbaar strooisel, zoals linde op leemhoudende bodems, zorgt voor een milde humus, en daardoor een beter ontwikkelde bodemvegetatie. Het kronendak is minder gesloten en er is meer variatie tussen lichte en donkere delen. Op open plekken ontwikkelen zich vaak braamstruwelen en vestigen zich struiken als lijsterbes en vuilboom. In late stadia kan hulst dominant aanwezig zijn. Bij begrazing zijn ook grazige heidevegetaties aanwezig. Begrazing heeft een sterk effect op omvang en samenstelling van de boomverjonging. Natuurlijke processen zoals windworp kunnen voor variatie in structuur zorgen, maar vaak is (een aanvullend) menselijk beheer nodig om gevarieerde bossen te verkrijgen. Begrazing kan voorkomen dat open plekken weer snel dichtgroeien.

De betekenis voor de biodiversiteit is met name gelegen in grote aantallen (vaak bedreigde) paddestoelen, blad- en korstmossen en enkele vaatplanten. Structuurrijke bossen met enige buffering in de bodem, bossen met een hoge luchtvochtigheid en bossen met oude bomen kennen vaak een hogere biodiversiteit.

Afbakening

- Dennen-, eiken-, of beukenbos omvat bossen en struwelen gedomineerd door eiken, dennen, beuken, berken, lijsterbes, ratelpopulier of vuilboom.
- Maximaal 20% van het areaal van het betreffende bosgebied wordt gedomineerd door boomsoorten die oorspronkelijk van buiten Europa zijn ingevoerd, zoals Amerikaanse eik en Douglasspar.
- Op 80% van de oppervlakte wordt geen hout geoogst of is de houtoogst minder dan 20% van de bijgroei. Op de overige oppervlakte kan meer geoogst worden in het kader van omvorming naar een natuurlijker bos.
- Dit beheertype is gelegen buiten het Duinlandschap. Indien het in het Duinlandschap is gelegen behoort het tot het beheertype Duinbos.

Landgoed De Berkt heeft voor de volgende landschapselementen een beschikking SNL 2021-2022.

L01.01 Poel en klein historisch water

L01.02 Houtwal en houtsingel

L01.04 Bossingel en bosje

L01.08 Knotbomen

L01.07 Laan

In het kader van SNL-beheer volgt landgoed De Berkt de beschrijving van alle voorkomende landschapselementen de kenmerken, de richtlijnen van de SNL en de beheermaatregelen die bij bestendig of periodiek beheer worden uitgevoerd volgens de gedragscode natuurbeheer 2016-2021

Gedragscode natuurbeheer

Algemeen

Onder 'poelen' worden hier verstaan kleine (<0,5 ha), geïsoleerd liggende waterpartijen. Bij waterlopen is sprake van een stelsel. Bij poelen en waterlopen zijn reguliere beheermaatregelen zoals baggeren en schonen aan de orde.

Bij poelen ligt het belang voor alles op amfibieën en daarnaast ook op insecten, in het bijzonder libellen. Deze laatste hebben echter niet een specifieke kwetsbare periode. De onderstaande kalender en voorzorgsmaatregelen zijn uitsluitend van toepassing op poelen en dus niet op waterlopen.

L01.01 Poel en klein historisch water

In het kruiden- en faunarijk grasland liggen 4 poelen.

De poelen liggen in het lagere gedeelte van de kruiden- en faunarijke graslanden en zijn uit gerasterd van begrazing.

Bij het onderhoud wordt onderstaande natuur kalender toegepast:

KALENDER SCHONEN VAN POELN (waterlopen: zie www.uvw.nl , zoek op 'gedragscode')												
	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Amfibieën												
Kwetsbare periode												

Daarbij horen de volgende voorzorgsmaatregelen:

Voorzorgsmaatregelen

■ ALTIJD:

1. De algemene maatregelen worden altijd uitgevoerd (hoofdstuk 7).
2. Het schonen gebeurt zo dat water en de daarin aanwezige dieren en zaden kunnen terugstromen naar het water; er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van korfmaaier/open bak.

■ KWETSBARE PERIODE:

3. In de kwetsbare periode zijn amfibieën in winterrust in de waterbodem. Schonen gebeurt in die periode alleen wanneer ten minste 25% van de waterbodem ongemoeid blijft.

■ ONTHEFFINGSPERIODE:

4. In de periode die in de soortenbalk rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a. uit inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn, of
 - b. voorafgaand een ontheffing is verkregen.

Dit geldt niet van 1 april tot 15 augustus wanneer het gaat om een poel die is drooggevallen.

L01.01 Poel en klein historisch water (SNL)

Algemene beschrijving

Poelen zijn natuurlijke of gegraven laagtes, gemaakt om over water voor vee te kunnen beschikken. Andere al dan niet gegraven kleine wateren met een historische betekenis zijn bijvoorbeeld voorraadbassins voor bluswater, visvijvers, schapenwasplaatsen, pingoruïnes en veenputten. Vaak vervulden poelen meerdere functies. De mens heeft altijd water nodig gehad en daarvoor zijn zowel bestaande natuurlijke wateren als zelf gegraven laagtes gebruikt. Ook uit de middeleeuwen zijn putten en kuilen bekend. Tot op de dag van vandaag worden poelen gegraven en gebruikt. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen dus al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige van zeer recente datum zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoeien. Het beheertype Poel en klein historisch water is te vinden in heel Nederland. Er zijn diverse vormen bekend.

In het waterrijke West-Nederland dienden de sloten veelal als veedrinkplek en waren poelen dan ook minder noodzakelijk. In dit gebied vinden we de veenputten die door het kleinschalig afgraven van veen zijn ontstaan.

Als drinkplaats voor vee zijn poelen daar te vinden waar ander drinkwater niet voorhanden was. Vooral in Oost- en Zuid-Nederland zijn poelen veel voorkomende landschapselementen. In de kustgebieden zijn poelen aangelegd om in zoet water te voorzien in een zilte omgeving. Deze poelen werden dan in een kunstmatige verhoging gegraven. Dit zijn de zogenaamde hollestelles. Deze zijn vooral in Zeeland te vinden en liggen vaak buitendijks. Wateren die als bluswater dienden zijn veel nabij boerderijen en nederzettingen te vinden. Visvijvers komen vooral veel in Brabant en Zuid-Limburg voor. Het is belangrijk de historische contouren/vormen te behouden, zeker bij de visvijvers.

Openheid rondom (een deel van) de poel kan de zichtbaarheid en beleefbaarheid vergroten en is van belang om een goed voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden. In het verleden was zeker bij veedrinkpoeien het element bereikbaar voor vee en dus in ieder geval deels onbegroeid. Vaak stonden er wel enkele bomen bij een poel voor schaduw voor de dieren en tegen verdamping. Soms kennen poelen gemetselde randen, zoals uit Zuid-Limburg bekend is. Poelen zijn van groot belang als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en libellen in het cultuurlandschap.

Beheermaatregelen:

Onderhoud van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door de eigenaar en een loonwerker indien grote materieel nodig is om op te schonen om dichtgroeien te voorkomen.

Jaarlijks wordt in de nazomer/herfst een overmaat aan plantengroei weggehaald en na een paar dagen, zodat aanwezige oevers en waterdiertjes uit de vegetatie kunnen kruipen, afgevoerd.

Voor in de wintermaanden blijft voldoende (> 20%) korte en langere vegetatie overstaan als toevluchtsoord voor amfibieën en insecten voor schuilplaatsen, om in te verblijven en zich later te kunnen verpoppen.

Bomen rondom de poelen zullen waar mogelijk verwijderd worden of als hakhout beheerd gaan worden. Struiken aan de noordzijde blijven als opwarmplek en beschutting gespaard.

Poelen zijn belangrijk voor de gehele omgeving. Niet alleen als waterbron maar ook als broedplaats en overwinteringsmogelijkheid. Daarom moet een poel soms worden schoongemaakt en verdiept. Ook dienen de steile randen aan de westkant flauw te zijn zodat er een groter gradiënt aanwezig is.

Flora:

Poelen vormen een groeiplaats voor water- en moerasplanten. Hierop kunnen amfibieën hun eieren afzetten. Waterplanten zijn bijvoorbeeld: grof hoornblad, ondergedoken moerasscherm (zeldzaam), waterviolier, lidsteng (kwelindicatoren) en kranswieren, maar ook planten met drijfbladeren als witte waterlelie, drijvend fonteinkruid en watergentiaan. Moerasplanten zijn o.a. liesgras en grote kattenstaart.

Fauna:

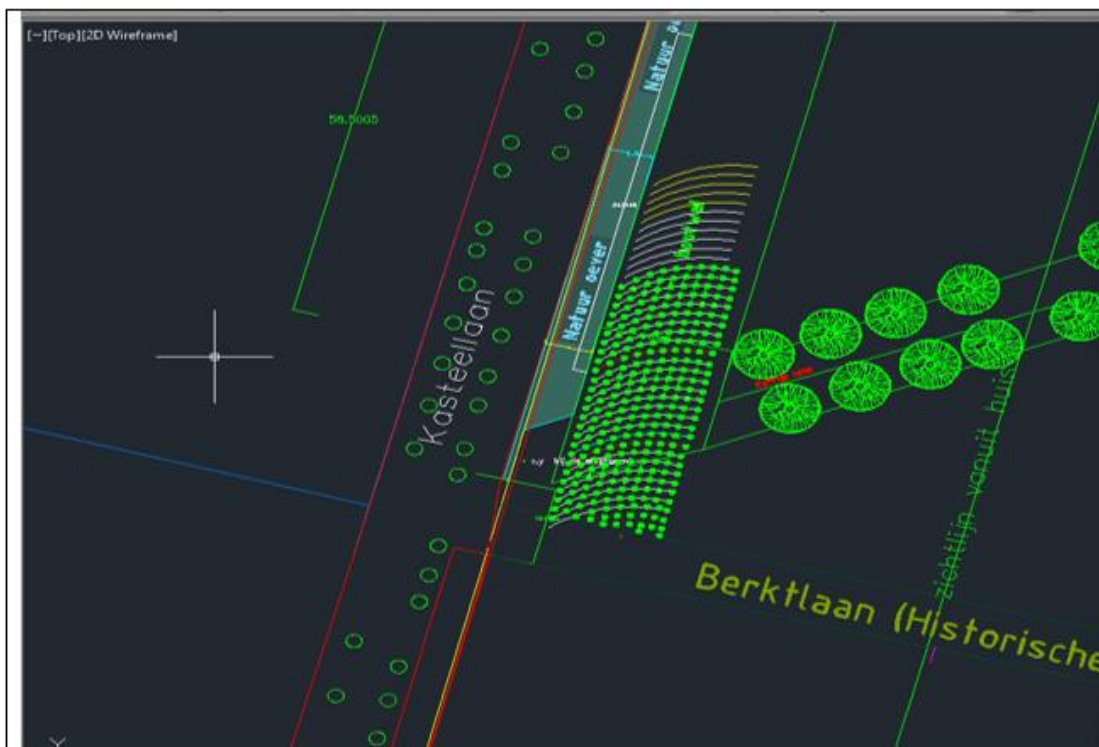
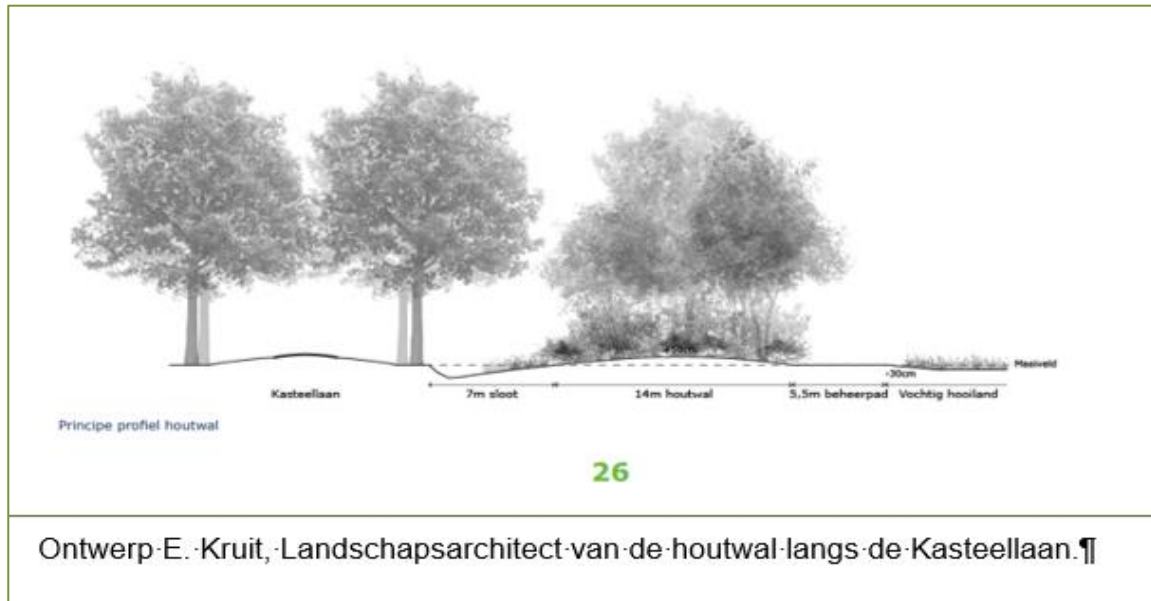
Poelen zijn voor amfibieën van levensbelang als voortplantingsbiotoop. Ook insecten en andere ongewervelden kunnen in de poel zelf of op het talud leven. Deze vormen op hun beurt weer voedsel voor de amfibieën. Poelen vormen ook een drinkplek voor zoogdieren en vogels. Libellensoorten (azuurwaterjuffer, variabele juffer, gewone oeverlibel, keizerlibel, platbuik) vinden er hun biotoop als er ook moerasplanten aanwezig zijn.

De plas is belangrijk voor de gehele omgeving. Niet alleen als waterbron maar ook als broedplaats en overwinteringsmogelijkheid. Daarom moet het ven worden schoongemaakt en verdiept. Ook dienen de steile randen aan de westkant verflauwd te worden zodat er een groter gradiënt gemaakt kan worden.

Wanneer periodiek beheer gaat plaatsvinden zal afhankelijk zijn van advies uit monitoring van de poelen.

L01.02 Houtwal en houtsingel

Houtwallen liggen in het nieuwe natuurgebied langs de Kasteellaan, de Schaapssteeg en de Vinkelse straat.

Ontwerp plan voor aanplant van de houtwal

Inrichtingsplan landschapselementen in het natuurterrein									
	Landschapselement	Aantal	Inheemse Soort	Biotoop	Hoogte m.	Rijen 10	Oppervlakte m2	RvG oppervlakte	
2									
3									
4									
5	Knotbomen rij		Schietwilg, Katwilg				150	250	
6	Hoogstamfruitbomen		Gevarieerd, brabantse soorten					2183	
7									
8	Houtwal		Inheemse soorten				8.000		
9									
10			Fladder iep	Ulmus laevis	vochtig	35	1		
11			Haagbeuk	Carpinus betulus	vochtig	25	2		
12			Ruwe berk	Betula pendula	mv-droog	30	4		
13			Els	Salix alba	nat-vochtig	20	2		
14			Wintereik	Quercus petraea	mv-droog	35	1		
15			Zoete kers	Prunus avium	mv-droog	20	1		
16			Eensteilige	Crataegus monogyna	vochtig	10			
17			Gelderse roos	Viburnum opulus	vochtig	8	1		
18			Vuilboom	Spork		8	1		
19			Lijsterbes			8	2		
20									
21			hazelaar	Corylus avellana	vochtig	6	2		
22									
23			Gewone vogelkers	prunus padus	vochtig				
24			Heggenroos	Rosa corymbifera					
25			Hondsroos	Rosa canina	vochtig				
26			Tros vlier	Sambucus racemosa	vochtig				
27			Wilde roos,		vochtig				
28			Haagbeuk	Carpinus betulus	vochtig				
29			hazelaar	Corylus avellana	vochtig				
30				Prunus padus		4			
31			Zachte berk	Betula pubescens	vochtig				
32			Ruwe berk						
33			Rode koernoelje	Cornus sanguinea	vochtig	3			
34									
35			Sporkehout	Rhamnus frangula	vochtig				
36			Viltroos	Rosa tomentosa	mv				
37			Wilde gagel	Myrica gale	vochtig				
38			Wilde liguster	Ligustrum vulgare	vochtig				
39									

De houtwallen langs de Kasteellaan en Vinkelsestraat zijn verhoogd aangelegd tot 50 cm boven maaiveld.

Aansluitend aan het eind van de Kasteellaan ligt de houtwallen structuur, die op basis van het landschapsplan van de ruilverkaveling Midden-Maasland in de 70er zijn aangelegd door aanplant op vervallen landweggetjes van het voormalige landgoed. De percelen zijn daarbij overgegaan naar Staats Bos Beheer.

In 2020 heeft het landgoed de houtwallen overgenomen van SBB. In een van de houtsingels van SBB komen nog enkele oude knotbomen voor. Deze hadden erg achterstallig onderhoud.

Mooie nieuwe uitloop in 2021 van knotwilgen in de houtwallen structuur.

In het najaar van 2020 zijn als eerste de zware stammen op deze bomen afgezet om te voorkomen dat de bomen uit zouden scheuren bij stormweer.

L01.02.01 Houtwal en houtsingel. (SNL)

Algemene beschrijving

Houtwallen en houtsingels komen in heel Nederland voor en er zijn vele lokale varianten zoals; graften, grubben, dykswâlen, schurvelingen of houtkaden. Houtwallen komen vooral voor in cultuurlandschappen in het Zandgebied, Heuvelland en het Duingebied. Lijnvormige landschapselementen met wallichaam in het laagveengebied worden houtkade genoemd. Ook de begroeiing op graften en holle wegen in Zuid-Limburg valt onder dit type.

Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringende landschap. Houtwallen en houtsingels zijn bepalend voor het kleinschalige kampenlandschap op de zandgronden. Deze lijnvormige elementen vormen een belangrijk biotoop voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna in het cultuurlandschap. Ze zijn tevens van belang ter oriëntatie voor vleermuizen en als verbindingzone voor fauna.

Afbakening

- Een houtwal of houtsingel is een vrijliggend lijnvormig en aaneengesloten landschapselement, al dan niet groeiend op een aarden wal, met een opgaande begroeiing van inheemse bomen en/of struiken. De begroeiing wordt als hakhout beheerd.
- De houtwal of houtsingel is minimaal 25 meter lang en maximaal 20 meter breed.
- Elzensingels bestaande uit een enkele rij horen niet tot dit beheertype, maar tot het beheertype L01.03 Elzensingel.
- Windsingels om boomgaarden en kwekerijen horen niet tot dit beheertype.

Beheermaatregelen:

L01.02.01 Op natuurterreinen

De houtwallen op de nieuwe natuurterreinen zijn in het najaar van 2020 aangeplant.

- Lijst met toegepaste inheemse soorten:
- De beheerder dient het landschapselement in stand te houden. De wijze waarop hij deze instandhoudingsverplichting invult, is aan de beheerder zelf.
- Het element wordt periodiek afgezet in een cyclus van eenmaal 6-15 jaar.

De houtwallen van SBB zijn enkele jaren voor de overname afgezet. Periodiek beheer is gefaseerd over de verschillende percelen. Overstaanders en monumentale bomen blijven gespaard.

Jaar	2021	2022	2023	2034	2025	2026
Jaarlijks						
Periodiek						

L01.02.02 Hoge houtwal

- Het element wordt periodiek afgezet in een cyclus van éénmaal per 21-25 jaar. Tussentijds mogen overhangende takken gesnoeid worden;
- Het wallichaam is minimaal 0,8 meter hoog en de kruidachtige vegetatie van de steile walkanten mag gemaaid worden;
- Aan de voet van het wallichaam ligt een greppel die in stand wordt gehouden.

De hoge houtwal is ca 10 jaar geleden afgezet, waarbij enkele overstaanders zijn blijven staan.

L01.04 Bossingel en bosje

Op het perceel ten zuiden van de Berktlaan is het landschapselement ter grootte van 0,14 ha van 2014 t/m 2019 in een SN-a beschikking geweest, SNL 810063 Agrarisch.

Na afloop is het perceel opgenomen in het beoogde bestemmingsplan. Vanwege de bestaande landschapselementen was dat niet mogelijk, eveneens voor een poel op dit perceel.

Op basis van continuïteit in het beheer vragen wij opname van deze landschapselementen, bosje en poel, als subsidiabel in het NN.

L01.08 Knotbomen

In LOPENDE BESCHIKKING 2021,

Gecontinueerd uit voormalige SN-a beschikking geëindigd op 13-12-2019:

Lopende-SNL-n-beschikking: BSN-9000878-looptijd-01-01-2021-t/m-31/12/2022			
Beheer-type	Benaming	Natuur-Collectief-Brabant	Deelnemersnummer-107015
N.16.02	Restant-Sterrebos-1900	Vochtig bos-met-productie	Dood-hout-in-het-bos-gelaten-voor-insecten-en-vogels.-Dode-bomen > 30 per ha.
L.01.08	Langs-de-noordelijke-grens-van-het-nieuwe-natuurterrein-op-het-perceel-F814-langs-de-Vinkelse-sstraat.	Knotbomen-rij	Deels-geknot-aan-de-noordzijde-i.v.m.-overhangende-takken-over-andere-eigenaar-aangrenzend-perceel.-Uitgevoerd-dec.-2021
L01.07.01b	Berktlaan	Laan	Geen-speciaal-onderhoud-aan-de-laanbomen-in-2021
L01.02		Houtwal-en-houtsingel	In-2018-zijn-de-beheereenheden-nog-gekaptdoor-SBB.

Deze knotbomen staan tussen de waterloop en de nieuwe Laan Langs de noordelijke grens van het nieuwe natuurterrein op het perceel F814 langs de Vinkelse straat.

Beschikking via NCB, deelnemer 107015.

Aantal bomen 16, schietwilg.

L01.08 Knotboom (SNL)

Algemene beschrijving

Knotbomen zijn bomen met een opgaande stam, waarbij periodiek de boven op die stam groeiende takken (of pruik) worden geoogst. Door die oogst ontstaat er op deze hoogte een vergroeiing van de stam: de knot. De knotboom levert gemakkelijk oogstbaar hout op dat op een plaats groeit waar het vee er niet bij kan. Knoteiken worden traditioneel een keer in de zeven tot acht jaar geknot. Bij knotessen gebeurde dat eens in de vijf tot zes jaar en knotwilgen en knotpopulieren worden meestal eens in de vier jaar geknot. Al van voor het begin van onze jaartelling zijn er vermeldingen bekend van knotbomen. Het gaat dan om de soorten wilg, populier, es, els, eik en haagbeuk. Knotessen, knothaagbeuken en knoteiken kunnen bijzonder oud worden. Ook wilgen en bijvoorbeeld populieren worden als knotboom veel ouder dan wanneer ze vrijuit groeien.

Voor grote delen van vooral Laag Nederland is de knotwilg een zeer kenmerkend landschapselement. Utrecht en Zuid-Holland zijn de provincies met de meeste knotbomen, geschat wordt dat het alleen daar al om honderdduizenden exemplaren gaat. Andere knotboomrijke gebieden zijn Zuid-Limburg, de Achterhoek, de Liemers, het gebied van de grote rivieren en Zeeuws-Vlaanderen.

Het silhouet van knotbomen is uit veel regio's bekend. Per gebied verschillen echter wel de boomsoorten die ervoor worden gebruikt. In het oosten van het land staan knoteiken, essen en wilgen in houtwallen en als overstaanders in heggen. Maar ze zijn daar en in het zuiden ook te vinden in graften, langs holle wegen en terras- en bosranden. Ze komen zelfs midden in bossen voor als markering van vroegere hakhoutpercelen. Knotelzen staan vaak op armere gronden, ze zijn vooral kenmerkend voor akkerranden in landschappen met kampongtingingen, slagenlandschappen en esdorpenlandschappen. Ze kwamen vroeger op veel plaatsen in Nederland voor, langs slootkanten als geknotte elzenhagen, maar ook in rijen tussen akkers en weilanden. In laagveengebieden en langs rivieren en dijken staan verschillende wilgen- en populierensoorten, maar daar en vooral in het laagveengebied worden ook gewone essen gebruikt. De bodem heeft daar weinig draagkracht en essen kunnen geknot veel ouder worden dan doorgroeiende essen. Knotbomen bieden broedgelegenheid aan diverse vogels, waaronder de Steenuil en Wilde eend. Vooral oude knotbomen kunnen zeldzame hierop groeiende mossen en korstmossen herbergen.

Afbakening

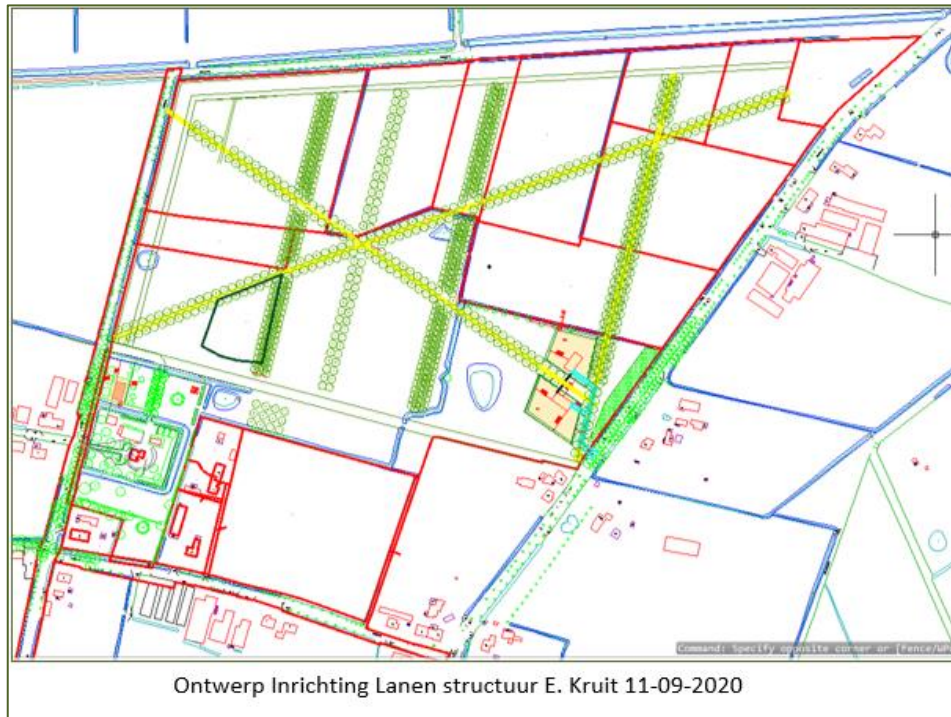
- Een knotboom is een inheemse loofboom, waarvan de stam periodiek op een hoogte van minimaal 1,0 meter boven maaiveld wordt afgezet (geknot).
- Knotbomen worden aangetroffen als solitaire boom, in rijen of in kleine groepen. Een kleine groep bestaat uit maximaal 20 bomen.
- Vlakvormige elementen met knotbomen, behoudens kleine groepen, horen niet tot dit beheertype maar kunnen mogelijk gerangschikt worden onder het beheertype L01.12 Hakhoutbosje of L01.13 Griendje mits voldaan wordt aan de eisen van deze beheertypen.

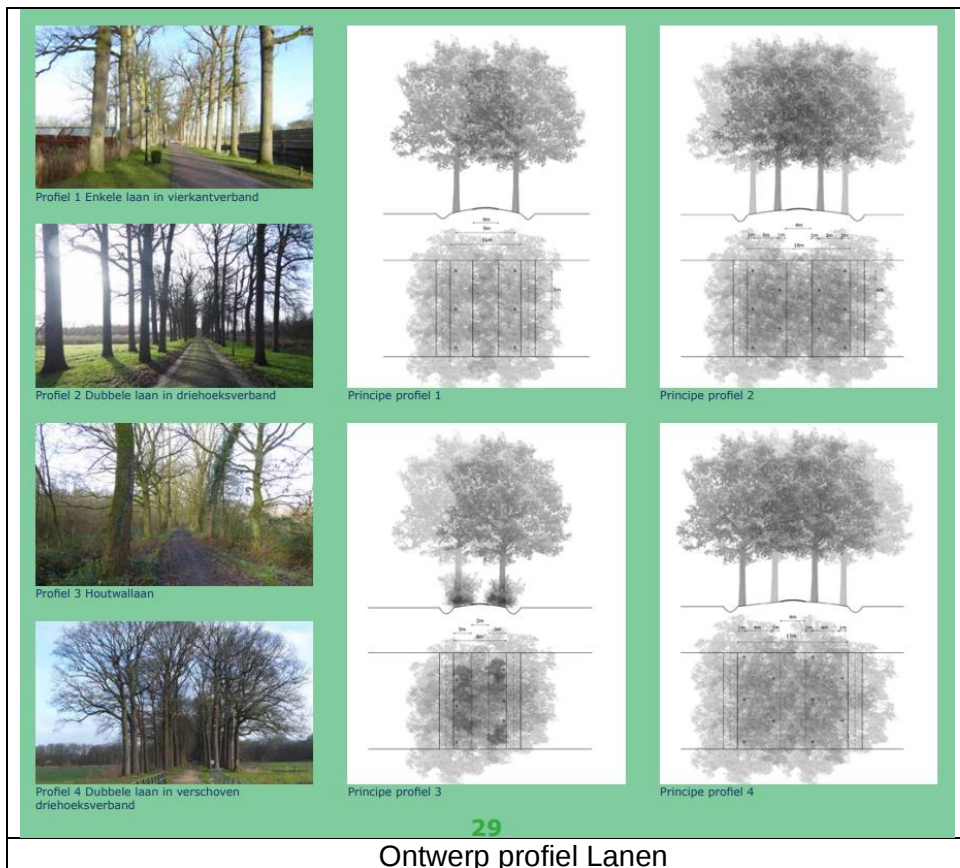
Beheereisen

- Knotwilgen, -elzen, -essen en -populieren –worden in een cyclus van éénmaal per 3-8 jaar geknot. Knoteiken en -haagbeuken worden geknot in een cyclus van minimaal eenmaal per 15 jaar;
- Er mag geen snoeihout verbrand worden in de directe omgeving van de knotboom;
- De boom mag niet beschadigd worden door vee.
- Knotwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 1 oktober en 15 maart.

L01.07 Laan

Nieuwe lanen zijn door de natuurterreinen en langs de bestaande bospercelen aangelegd. Ontwerp van de lanen, profielen het grondwerk en van de laanbomen.

Variatie in Laanbomen

Het ontwerp en de inrichtingstekening van de landschapsarchitect gaat meestal uit van de opvatting dat alle laanbomen van dezelfde soort moeten zijn en van dezelfde leeftijd. De geschetste verbeelding op pag. 5 draagt dat beeld uit. Ook de SNL-beschrijving van de afbakening op pag. 37 vermeldt dat het meestal om bomen van dezelfde soort en leeftijd gaat.

Dat geeft een sterke beleving van een dergelijke laan met grote volwassen bomen als die al 100 of 150 jaar oud zijn. Op landgoed De Berkt is dat in het Sterrebos niet het historische beeld. Dat was het wel op de hoofdlanen en op basis van voorpootrecht ook op de gemeentelijke toegangswegen naar het landgoed, t.w. de Vinkelsestraat, de Berktstraat, de Kasteellaan, de Jonkerstraat en de Holkampstraat.

In het sterrebos waren de lanen geen lanen in de zin van bomenlanen, maar hadden alleen de functie van zichtlijnen voor de jacht waar het sterrebos voor bedacht en aangelegd is. Langs de bestaande bosranden staan oude eiken en berken die overgebleven zijn uit het voormalige hakhoutbeheer van het Sterrenbos op plaatsen waar de zichtlijnen zijn geweest.

Deze oude eiken en berken staan niet perse in een rechte lijn van een laan, maar dragen als monumentale bomen, wel bij aan het streefbeeld van een laan op die plaats.

De donkere bomen zijn oude overblijvers van eiken- en berken uit de hakhout-periode

Het is niet onze bedoeling en ook niet van onze landschapsarchitect om dergelijke bomen weg te halen voor een nieuwe kaarsrecht uitgelijnde bomenlaan met allemaal nieuwe laanbomen van dezelfde leeftijd en soort.

Meer variatie voor laanbomen wordt ook opgenomen in nieuw beleid van de gemeente Bernheze.

Meer variatie zorgt voor het doorbreken van de monocultuur in met name van alleen maar zomereiken. Het gevolg van deze monocultuur is o.a. dat de processierups als het ware vanuit het zuiden via alle eikenlanen naar alle windstreken van Nederland heeft kunnen migreren, met de nodige problemen van dien.

Op de brede strook van de aardgaspijpleidingen en de persleiding van het waterschap mogen geen diep wortelende laanbomen aangeplant worden.

Op deze plaatsen zijn lijsterbessen aangeplant.

Bestaande oude bomen zijn in kaart gebracht:

Ook de opwaardering door de provincie van de restanten van het sterrebos van vochtig productiebos naar het nieuwe natuurdoeltype van N15.02 Dennen-, eiken-, en Beukenbos is een uitgangspunt om aan te sluiten op meer variatie in de laanbomen.

Aansluitend op het ontwerpprofiel in het landschapsplan is er samen met de gemeente en de landschapsarchitect ampel overleg geweest over de laanbomen. Zowel in het landschapsplan als in het beheerplan is afgestemd op voorgaand overleg:

Ontwerp lanen en profielen van het sterrenbos

Laan type 1: De brede klassieke dubbele laan van zomereik met (zand)weg. Een laan in Vierkants verband, van één soort. Deze laan is nog terug te vinden op delen van de Kasteellaan, Jonkerstraat en Vinkelsestraat.

Laan type 2: De smalle klassieke dubbele laan van verschillende lindensoorten met wandelpad. Deze lanen vormen de monumentale ster van het landgoed. De diagonalen leiden naar het hart van het sterrenbos en zichtlijnen zowel in de laan als over graslanden maken deze route aantrekkelijk. Er is gekozen voor een Lindenlaan met een menging van verschillende soorten linden (*Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos*, *Tilia europaea* 'pallida') vanwege de natuurdoelstelling van het landgoed en de klimaatbestendigheid van de boomsoort.

De diagonaal in de noordwest hoek, (type 2b) die het vochtige hooiland kruist wordt minder dicht aangeplant (plantafstand 15 meter i.p.v. 9 meter om minder schaduw op de graslanden te creëren).

Laan type 3: De symmetrisch gemengde houtwallaan of sierplenterlaan. Dit zijn lanen van onregelmatig geplante dubbele rijen grote bomen van verschillende soorten, met een onderbegroeiing van (sier)struweel. De laan is monumentaal door het tunneleffect en kleurrijke onder beplanting in het voor- en najaar. Dit type laan is reeds aanwezig op het landgoed, de oost-westlaan tussen de kasteellaan en de Vinkelsestraat en de Schaapssteeg bestaat voor een deel uit dit type laan.

Laan type 4: Symmetrisch gemengde dubbele laan zonder onderbegroeiing. In noord-zuid richting waren in het sterrenbos van oorsprong vier lanen. Van deze lanen zijn nog enkele delen aanwezig. Ze bestaan uit gemengde dubbele bomenrijen zonder onderbegroeiing bestaande uit verschillende boomsoorten (eik, berk, linde, iep, beuk, haagbeuk esdoorn, es). De in vier rijen in Driehoeks verband geplante bomen van verschillende soorten bevordert de biodiversiteit en klimaatbestendigheid van het landgoed. Wisselend zicht op het landgoed wordt geboden, omdat afwisselend links en rechts bos verweist, wat de wandeling aantrekkelijk maakt.

L01.07 Laan (SNL)

Algemene beschrijving

Lanen zijn wegen die aan beide zijde met een of meerdere rijen bomen zijn beplant. Lanen vormen sinds de 17e eeuw belangrijke dragers van landgoederen en buitenplaatsen. Lanen werden niet alleen aangeplant uit esthetische motieven, maar dienden ook als beschutting tegen weersinvloeden en voor de houtproductie. Lanen blijven populair in de diverse tuinstijlen. Nog altijd worden nieuwe lanen aangelegd. Lanen komen voor in heel Nederland, vaak op en rond landgoederen. Soms herinneren lanen aan vroegere landgoederen op die locatie.

Lanen zijn belangrijke onderdelen van landgoederen en geven vaak de structuur aan. Niet zelden bevindt zich het landhuis aan het eind van een laan, of biedt een laan een ver zicht naar een markant punt in de omgeving. Zeker oudere lanen met markante bomen kunnen zeer indrukwekkende landschapselementen zijn. Lanen zijn van belang voor aan oude bomen of boomholten gebonden vogels en vleermuizen. Verder zijn ze van belang voor op bomen groeiende mossen en korstmossen en oude lanen waar jaarlijks weinig strooisel blijft liggen zijn van groot belang voor zeldzame mycorrhizapaddestoelen.

Afbakening

- Een laan is een weg of pad, die aan beide zijden met een of meerdere rijen bomen is beplant en is bedoeld en aangelegd als laan.
- Bij een laan gaat het meestal om bomen van dezelfde soort en leeftijd en er is sprake van een herkenbaar en regelmatig plantverband.
- Onder dit beheertype vallen ook dijken met een weg, bovenop de kruin van de dijk, die aan beide zijden met bomen is beplant.
- Een laan is minimaal 50 meter lang.
- Losse bomenrijen horen niet tot dit beheertype, maar tot het beheertype L01.13 Bomenrij/solitaire boom.

Beheereisen

- De bomen worden periodiek gesnoeid;
- Er mag geen snoeihout verbrand worden in of in de directe omgeving van het element;
- Er mogen geen gewasbeschermingsmiddelen, behalve bij bestrijding van ongewenste houtsoorten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, Robinia en Ratelpopulier) middels een stobbenbehandeling, en meststoffen in het element gebruikt worden;
- De bomen mogen niet beschadigd worden door vee. Indien het element is uitgerasterd moet het raster op een zodanige afstand staan dat vraat aan stammen wordt voorkomen;
- Slootmaaisel of bagger mag niet verwerkt worden in het element;
- Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 15 juli en 15 maart.

Lanen op natuurterrein:

De beheerder dient het landschapselement in stand te houden. De wijze waarop hij deze instandhoudingsverplichting invult, is aan de beheerder zelf.

Natuur en openstelling

Het landgoed heeft in het plangebied 10,6 hectare natuur en 2,1 hectare bos.
Voor de natuur gelden beheervorschriften voor de flora en fauna.

Bij natuuraanleg via het GOB, is openstelling verplicht voor wandelaars via wandelpaden.
Natuur en openstelling gaan lang niet altijd goed samen. Wandelaars met honden moeten de honden aangelijnd houden. Daar is niet altijd zicht op en handhaving gebeurt door de provinciale organisatie Samen Sterk in het buitengebied.

De nieuwe openstellingsborden worden geplaatst bij ieder toegangspunt voor wandelaars tot het landgoed.

Openstelling met aansluiting op het gemeentelijk wandelpaden netwerk

Openstellingskaartje gemeentelijk wandelpaden netwerk

Bestaande wandelpaden zijn: bruin weergegeven

Nieuwe wandelpaden zijn: blauw weergegeven